

DRAUGAS

UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

PERIODICALS
October 24, 1996

THE LITHUANIAN WORLD - WIDE DAILY

Vol. LXXXVI Kaina 50 c.

KETVIRTADIENIS - THURSDAY, SPALIO - OCTOBER 24, 1996

Nr. 208

Lietuvos Seimo rinkimus laimi konservatoriai

Vilnius, spalio 22-23 d. (Elta, VRK) - Rinkimai į Lietuvos Respublikos Seimą, surengti spalio 20 d., pripažinti įvykusiais: negalutiniais duomenimis balsavime dalyvavo apie 53 proc. visų įregistruotų rinkėjų.

Spalio 23 d. 9 val. r. (Amerikos laiku) Vyriausioji rinkimų komisija yra gavusi informaciją apie balsavimo rezultatus iš 2,017 apylinkių. Iš viso yra 2,037 apylinkių.

Vadovaujantis turimais duomenimis, balsai daugiamažandėje apygardoje pasiskirstė taip: Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) surinko 29,79 proc. balsų ir tai garantuoja jiems 32 vietas naujajame Seime.

Krikščionių demokratų partija surinko 9,96 proc. balsų ir

gauna 11 mandatų Seime. Į tokį patį mandatų skaičių pretenduoja ir Lietuvos Demokratinė darbo partija, surinkusi 9,53 proc. balsų. Ketvirta proporcinėje rinkimų dalyje yra Centro sąjunga - už ją balsavo 8,21 proc. rinkėjų. Tai suteikia 9 vietas Seime. Socialdemokratų partija surinko 6,69 proc. balsų ir gauna 7 vietas Seime.

Kitos partijos nesurinko pakankamo balsų skaičiaus, kad jų sąrašams būtų atstovaujama Seime. Pirmoji iš nepasiekusiųjų būtinis 5 proc. ribos, yra Lietuvos nacionalinė partija „Jaunoji Lietuva“ (3,83 proc.), antroji - Moterų partija (3,67 proc.). Mažiausiai rinkėjų balsų (tik 0,19 proc.) surinko Lietuvos liaudies partija.

Stebėtojų teigimu, balsavimas Lietuvoje buvo demokratiškas

Vilnius, spalio 22 d. (Elta) - Tarptautiniai stebėtojai antradienį Vilniuje vykusioje spaudos konferencijoje konstatavo, kad Lietuvos Seimo rinkimai „iš esmės atitiko bendrus tarptautinius demokratinių rinkimų standartus“.

Tačiau pastebėta ir kai kurių problemų. Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių centro atstovas Frank Aregbrot, vadovavęs tarptautinių stebėtojų grupei, sakė, kad didžiausia problema, kurią pabrėžia stebėtojai, yra slapto balsavimo kabinų trūkumas. „Daugelyje vietų, kur mes lankėmės, nebuvo sudarytos sąlygos balsuoti slap- tai. Kai kur slapto balsavimo

kabinų nebuvo visai“, tvirtino F. Aregbrot.

Apie 60 stebėtojų, kurie buvo įtraukti į Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos delegaciją, sekmadienį aplankė 90 balsavimo apylinkių. Iki spalio 20-sios buvo stebimas balsavimas paštu, kalinių balsavimas, pasirošimas rinkimų dienai.

Frank Aregbrot spaudos konferencijoje antradienį sakė, kad visos jų pastabos ir rekomendacijos, surašytos oficialioje ataskaitoje, artimiausiu metu bus įteiktos Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo organizacijos pareigūnams ir Lietuvos valdžios atstovams.

Socialdemokratai remia partijas, nenukrypsiančias nuo priešrinkiminių programų

Vilnius, spalio 22 d. (Elta) - Lietuvos socialdemokratų partijos pirmininko Aloyzo Sakalo nuomone, plati koalicija naujame Seime yra neįmanoma, nes jis abejoja, kad į ją galėtų sueiti konservatoriai su LDDP. Antradienio spaudos konferencijoje jis sakė, kad jeigu konservatoriai sudarys koaliciją su krikščionimis demokratais, į kurią galbūt pavyktų pritraukti ir Centro sąjungą, tai nebus plati koalicija, nes „jeje bus tik dešiniojos partijos“.

Socialdemokratų nuomone, naujojo premjero kandidatūra - valdančiosios partijos reikalas.

Naujajame Seime bus nedaug tautinių mažumų atstovų

Vilnius, spalio 23 d. (BNS) - Nė vienas iš Lietuvos tautinių mažumų politinių organizacijų atstovų po pirmojo rinkimų rato nepateko į Seimą. Šalyje, kur nelietuviai sudaro beveik penktadalį, jų atstovų Seime gali būti labai nedaug.

Lietuvos lenkų rinkimų akcijai, Lietuvos tautinių mažumų aljansui ir Lietuvos rusų sąjungai nepavyko įveikti 5 proc. rinkimų ribos ir už šias kitas partijas balsavusiųjų rinkėjų balsus pasidalins 5 rinkimus laimėjusios partijos - konservatoriai, krikščionys demokratai, LDDP, Centro sąjunga ir socialdemokratai.

Rusijos Dūmos deputatas remia Vytautą Landsbergį

Maskva, spalio 21 d. (AGEP) - Rusijos Ekonominės laisvės partijos vadovas, Valstybės Dūmos deputatas Konstantin Borovoj remia Vytautą Landsbergį. Tai, jog rinkimus į Lietuvos Seimą, pirminiais duomenimis, laimi būtent V. Lands-

bergis ir jo vadovaujama opozicinė konservatorių partija, K. Borovoj nuomone, rodo, kad Lietuvos visuomenė suprato, ko jai reikia, ir įveikė „pokomunistinį sindromą“.

Interviu Konstantin Borovoj, kuris yra Rusijos parlamento grupės ryšiams su Baltijos šalimis narys, papasakojo, kad su V. Landsbergiu per susitikimą Lietuvoje pavyko „pasiekti supratimo“ visais svarbiausiais klausimais - dėl Rusijos ir Lietuvos tarpusavio santykių, NATO plėtros ir ūkio reformų.

Ekonominės laisvės partijos vadovas mano, kad, balsavę už V. Landsbergį ir jo Tėvynės sąjungą, lietuviai pasielgė teisingai. „Dabar jų laukia Čekijos, o ne Slovakijos likimas“, sakė Konstantin Borovoj.

V. Landsbergis turi sušvelninti komentarus Rytų ir Vakarų atžvilgiu

Vilnius, spalio 23 d. (Reuters) - Vytautas Landsbergis, švenčiantis savo sugrįžimą į „politinę sceną“, politikos apžvalgininkų nuomone, galbūt pasimoko ir galėtų sušvelninti savo komentarus toną Rusijos ir Vakarų atžvilgiu.

Pergalė rinkimuose gali per dvejis metus atverti Landsbergiui kelią varžytis su senu varžovu Algirdu Brazausku Lietuvos prezidento rinkimuose. Tačiau, apžvalgininkų teigimu, Europoje esant naujai tvarkai ir naujiems sunkumams, Landsbergis turės sutrumpinti savo „antimaskvietiškus impulsus“.

Vienas Vakarų diplomatų sakė, kad jis tiki ateityje pamatyti vyriausybės pastangas neerzinti Rusijos. Landsbergis dažnai kaltino Rusiją imperializmu ir antidemokratinėmis tendencijomis. Priešingai, nuėmanti LDDP administraciją, veikė subjektiviai, užmiršdama praeities žaizdas ir išsprendę Rusijos tranzito su Kaliningrado sritimi klausimą. Valdant LDDP, Rusijos kariuomenė 1993 m. buvo išvesta iš Lietuvos metais anksčiau negu iš kaimyninių Latvijos ir Estijos.

Tačiau, apžvalgininkai sako, kad Lietuvai siekiant tapti NATO nare, Landsbergis turės atsakyti konfrontacijos ir siekti šiltesnių santykių su Maskva. Vakarų diplomatų teigimu, NATO mėgina pasiekti naujų santykių su Rusija ir tikisi, jog bet kuris Rytų Europos

vadovas, siekiantis savo šalies narystės sąjungoje, atsisakys antirusiškų sentimentų. Landsbergis dažnai kritikavo LDDP vyriausybę dėl pernelyg

Adamkus - kandidatas į Lietuvos prezidentus

Vilnius, spalio 23 d. (BNS) - Amerikos lietuvis Valdas Adamkus patvirtino, kad kels savo kandidatūrą Lietuvos prezidento rinkimuose.

„Aš seniai apsisprendęs kandidatuoti į Lietuvos prezidentus, tik dar nenutariau, kada tai viešai paskelbsiu“, dienraščiu „Lietuvos rytas“ pasakė V. Adamkus, pabaigdamas seniai prasidėjusias apkalbas dėl jo ambicijų.

Tačiau juridinė kliūtis gali sutrukdyti profesionaliam gamtos apsaugininkui stoti prie Tėvynės vairo, kurioje nebegyveno daugiau nei pusimtį metų.

Seimas rugsėjį priėmė prezidento rinkimų pataisą, nustatiusią 3 metų gyvenimo Lietuvoje laikotarpį kandidatui į prezidentus. Tai reiškia, kad bent nuo 1995-ųjų V. Adamkus turėjo apsigyventi Lietuvoje, jei 1998-aisiais norės varžytis dėl prezidento posto.

Iki pastarojo mėto V. Adamkus tebedirbo JAV Vidurio Vakarų regiono aplinkos apsaugos administratoriumi, bet teigia 1992 m. įsiregistravęs Šiauliuose pas savo gimines. V. Adamkus „Lietuvos rytui“ sakė, kad tai „vienas svarbiausių požymių, juridiskai apibūdinančių Lietuvoje nuolat gyvenančio piliečio sąvoką“, ir teisininkams teks nuspręsti, ar tai suteikia jam teisę kandidatuoti.

Nuo vasaros pradžios V. Adamkus Lietuvoje nelabai sekmingai telkė dešiniojo centro jėgų koaliciją Seimo rinkimams ir apie savo ketinimus siekti prezidento pareigų kalbėjo tik užuominomis.

Manoma, kad V. Adamkus, iškeleis savo kandidatūrą prezidento rinkimuose susirems su mažiausiai trimis konkurentais: dabartiniu prezidentu Algirdu Brazausku, kuris netiesiogiai yra patvirtinęs, kad sieks antros kadencijos, Seimo rinkimus laimėjusiu konservatorių vadovu Vytautu Landsbergiu, kuris sakė, kad jo apsisprendimas priklausys nuo naujosios valdžios sėkmės, ir men-

švelnios pozicijos santykiuose su NATO ir Europos Sąjunga ir pasisakė už labiau griežtą bei aktyvią politiką. Diplomatai sakė, kad Vakarai suprato ir vertino apgalvotą bei gerai parengtą Lietuvos politiką. Vienas diplomatas sakė, kad išpūdį Vakarams daro ne „stalo trankymas“, bet politiniai dokumentai ir rimtas mąstymas.

Adamkus - kandidatas į Lietuvos prezidentus

Vilnius, spalio 23 d. (BNS) - Amerikos lietuvis Valdas Adamkus patvirtino, kad kels savo kandidatūrą Lietuvos prezidento rinkimuose.

„Aš seniai apsisprendęs kandidatuoti į Lietuvos prezidentus, tik dar nenutariau, kada tai viešai paskelbsiu“, dienraščiu „Lietuvos rytas“ pasakė V. Adamkus, pabaigdamas seniai prasidėjusias apkalbas dėl jo ambicijų.

Seimas sustabdė kyšių emusių teisę įgaliojimus

Vilnius, spalio 22 d. (BNS) - Seimas antradienį nutarė sustabdyti kyšių emimų kaltinamų teisėjų Jurgio Kaušinio ir Tomo Kaminsko įgaliojimus. Šiems Kauno miesto apylinkės teisėjams yra paskirta kardomoji priemonė - užstatas po 20,000 litų. Iškėlus teisėjams bylą, jie buvo atleisti nuo pradėtų bylų nagrinėjimo, tačiau iki šiol gavo įprastus atlyginimus. Seimas, spalio pradžioje panaikinęs Konstitucijos ginamą teisę neliečiamumą, iki šiol nebuvo sustabdęs J. Kaušinio ir T. Kaminsko įgaliojimų.

Kauno miesto apylinkės teismo teisėjai J. Kaušinis ir T. Kaminskas su įkalčiais buvo suimti rugsėjo 25 d. Pinigų perdavimas jiems užfiksuotas vaizdo ir garso įrašais bei liudytojų parodymais.

NATO vadovas sveikina JAV prezidento pasiūlymą

Briuselis, spalio 23 d. (AP-BNS) - NATO generalinis sekretorius Javier Solana trečiadienį sveikino Bill Clinton pareiškimą, kad naujos Rytų Europos šalys galėtų būti priimtos į sąjungą jau iki 1999 metų.

J. Solana šiuo klausimu pasiūlė surengti specialų aukščiausio lygio susitikimą, kuris galėtų įvykti 1997 m. Bet kurio atveju tikroji narystė kai kurioms Rytų Europos šalims turėtų būti pasiekiama dar „prieš šimtmečio pabaigą“, sakė NATO vadovas.

Tačiau jis įspėjo, kad karinė

B. Clinton: Amerika bus stipresnė, jei demokratinė šeima didės

Detroitas, spalio 22 d. (Reuters, AP-BNS) - Kaip jau buvo rašyta vakar dienos „Draugo“ I psl., JAV prezidentas Bill Clinton antradienį pareiškė norįs, kad NATO priimtų pirmuosius naujus narius iki 1999-ųjų metų.

Savo kalboje jis, be kita ko, pasakė: „Šiandien noriu paskelbti Amerikos siekį: iki 1999-ųjų - NATO 50-ųjų ir Berlyno sienos griuvimo 19-ųjų metinių - pirmoji grupė šalių, kurias mes kviečiame į NATO, turi tapti pilnateisėmis narėmis“.

„Amerika bus stipresnė ir saugesnė, jei demokratinė šeima didės“, sakė jis.

JAV prezidentas kalbėjo kvietinei užsienio politikos ekspertų ir visuomenės vadovų auditorijai. Tai buvo pirmoji išsami jo rinkimų kampanijos kalba apie užsienio politikos problemas.

Tačiau šalių, kurios būtų priimtos į NATO, Bill Clinton neišvardino. Karinės sąjungos vadovai pirmąsias eileje įstoti į

NATO mato Lenkiją, Vengriją ir Čekiją.

B. Clinton sakė, jog po pirmųjų narių priėmimo NATO durys liks atdaros ir kitiems naujiems nariams. „NATO liks atvira visoms naujoms Europos demokratijoms, pasirodusioms dalintis narystės atsakomybe. Nei viena tauta nebus automatiškai pašalinta ir nei viena šalis už NATO ribų neturės veto teisės“, sakė JAV prezidentas.

Bandydamas įtikinti Rusiją, B. Clinton sakė, kad NATO plėtimasis nėra prieš ką nors nukreiptas ir padidintų narių ir narėmis nesančių šalių saugumą. Jis paragino sudaryti oficialią Rusijos ir NATO bendradarbiavimo sutartį ir sakė, jog reikia sukurti struktūrą, kuria būtų reguliuojami visų lygių NATO ir Rusijos susitikimai. Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos ministrai turi susitikti gruodį, kai ruošis 16 NATO šalių aukščiausio lygio pasitarimui, kuriame bus išvardinti pirmieji kandidatai.

Rusija nepatenkinta Amerikos Kongreso sprendimais

Maskva, spalio 23 d. (Interfax-BNS) - „Neobjektyvūs ir nedraugiški“ oficialūs Rusijos Užsienio reikalų ministerijos (URM) atstovas Genadij Tarasov pavadino pastarosios savaitės JAV Atstovų rūmų priimtus sprendimus dėl Ukrainos nepriklausomybės, dėl stabilumo Baltijos regione ir dėl Rusijos ginkluotųjų pajėgų išvedimo iš Moldovos.

„Susidaro įspūdis, kad Amerikos Kongresas siekia atgaivinti mitą apie Rusijos hegemonizmą“, pareiškė G. Tarasov antradienį spaudos konferencijoje Maskvoje. Pasak jo, „Amerikos Kongreso nariai mano turį teisę pareikšti savo požiūrį į padėtį buvusios SSRS šalyse ir net duoti šioms šalims rekomendacijas, kokią jos turi vykdyti politiką ir kaip palaikyti tarpusavio santykius“. „Todel mes

pareiškiame, jog neleisime kištis į mūsų santykius su kaimyninėmis valstybėmis, kuriuos mes grindžiame, kaip ir su visomis kitomis šalimis, suverenumo gerbimo, lygybės, geros kaimynystės ir tarpusavio naudos principais“, pasakė Genadij Tarasov.

Kaip pabrėžė Rusijos URM atstovas, norėdami vaidinti lemiamą vaidmenį plėtojant lygiateisį Rusijos ir JAV bendradarbiavimą, Amerikos įstatymų leidėjai turi iš naujo apsvastyti savo požiūrį į Nepriklausomų Valstybių Sandraugą ir atsiskirti „dvigubą standartą“.

„Nelogiška skatinti geras persitvarkymo idėjas visame pasaulyje ir mėginti jas stabdyti buvusios SSRS teritorijoje“, pareiškė Rusijos URM atstovas Genadij Tarasov.

Dauguma amerikiečių pritaria NATO plėtimui

Londonas, spalio 23 d. (BNS) - Neseniai JAV surengtos visuomenės nuomonės apklausos rezultatai parodė, kad 54 proc. amerikiečių pritaria Baltijos šalių priėmimui į NATO. Tai antradienį pranešė įtakingas Anglijos laikraštis „The Guardian“.

Daugumas apklaustųjų - 68 proc. - pasisakė už tai, kad į NATO būtų priimta Lenkija, 63 proc. - Vengrija, 56 proc. - Čekija ir 55 proc. - Rumunija.

Rusijos priėmimui į NATO pritarė 52 proc. apklaustųjų, tiek pat pasisakė už Bulgarijos priėmimą į sąjungą. Slovakijos ir Ukrainos narystę į NATO pritarė 50 proc. apklausos dalyvių, o Slovėnijos - 41 proc.

Iš viso, „The Guardian“ duomenimis, NATO plėtrai pritarė 62 proc. amerikiečių, prieš šį procesą pasisakė 29 proc. NATO plėtimąsi remia 64 proc. demokratų ir 60 proc. respublikonų.

sąjunga turi plėstis „tokiu būdu, kuris išplėstų ir pagilintų dvišalius santykius su Rusija“.

Bill Clinton, jeigu iškovos pergalę prezidento rinkimuose, pavasarį, prasidėjus deryboms dėl prisijungimo, ketina surengti vizitus į Pragę, Varšuvą ir Budapeštą. Iš ten B. Clinton vyks į Stokholmą, kur „The Guardian“ duomenimis, surengs „kompensacinius susitikimus“ su Lietuvos, Latvijos ir Estijos vadovais.

Klausimas dėl NATO plėtros bus patikslintas pavasarį NATO aukščiausio lygio susitikime. Balandžio pabaigoje arba gegužės pradžioje Didžiojoje Britanijoje vyks visuotiniai rinkimai, todėl JAV ir sąjungininkai nori surengti aukščiausio lygio susitikimą kovą.

KALENDORIUS

Spalio 24 d.: Šv. Antanas Kietas, Kubos vyskupas (1807-1870); Nunilė, Gluoda, Undinė, Valmantas. Jungtinių Tautų diena.

Spalio 25 d.: Krizantas, Dąrija, Švitrigaila, Minas, Kirkan-tas.

LIETUVIŲ TELKINIAI

DETROIT, MI

SVEIKINAM
SUKAKTUVININKĄ

John Stanievich spalio 19 dieną savo artimųjų – žmonos Aldonos, sūnų – dr. John ir George, dukros Kristinos ir brolio kun. Walter J. Stanievich tarpe, šventė savo garbingą 80 metų gimtadienį. John Stanievich yra Šv. Jurgio ir Dievo Apvaizdos parapijos narys, aktyvus Detroito lietuvių telkinio dalyvis. Sveikinam Joną Stanievich linkėdami Dievo palaimos, geros sveikatos ir ilgiausių metų.

ŠVENTĖMĖ
KUN. W. STANIEVICH
JUBILIEJŲ

Spalio 20 d., Dievo Apvaizdos bažnyčioje, buvo atnašaujamos šv. Mišios šios parapijos nario, kun. Walter J. Stanievich 50 metų kunigystės sukakties proga. Mišiose dalyvavo ir pamokslą pasakė lietuviams išeivijoje vysk. Paulius Baltakis. Mišias koncelebravo Dievo Apvaizdos parapijos klebonas kun. Valdas Valdemaras ir kun. George Hazler. Mišių metu popiežiaus palaiminimą kun. Stanievichui įteikė vysk. Paulius Baltakis. Po Mišių pagerbtuvų pietūs vyko Dievo Apvaizdos Kultūros centre. Dalyvavo 150 asmenų – dauguma Šv. Jurgio, Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos parapijų nariai, kurie pažinojo kun. Stanievichą nuo jo jaunystės dienų. Dalyvavo ir iš Pittsburgho atvykusi seselė M. Christine, buvusi Šv. Antano parapijos mokyklos vedėja.

Pokyliui vadovavo Linas Mikulionis, kurio sveikinimą lydėjo daina „Valio, valio!“ Linas Mikulionis supažindino dalyvius su kun. Stanievichiaus gyvenimu, jo pastoracijos darbais, įnašu į Detroito lietuvių telkinį.

Kunigas Stanievichius savo trumpoje kalboje pasidžiaugė, kad tiek daug draugų ir pažįstamų susirinko švęsti jo 50 metų kunigystės jubiliejų, sakė, kad išpildė jo tėvelių norą – būti geru kunigu. Prisiminė kunigus Čizauską, Misevičių ir Boreišį, kurių pėdomis jis sekė. Padėkojo vysk. Baltakiui, kunigams, organizaciniam komitetui ir dalyviams už jų maldas ir bendravimą jo 50 metų jubiliejaus proga. Mykolas Abarius visų dalyvių vardu įteikė bendrą pasirašytą kortelę – sveikinimą ir piniginę dovaną. Pokylio komitetą sudarė Šv. Antano ir Dievo Apvaizdos parapijų Tarybos nariai: Robert Boris, Regina Juškaitė, Algis Zaprackas, Linas Mikulionis, Vytas Petrulis ir Jonas Urbonas.

PRAEJUSI KONCERTA
PRISIMENANT

Detroito Lietuvos Dukterys, vadovaujant pirmininkei Irenai

Alantienei, Detroito ir apylinkių lietuviams pateikė džiaugsmo ir grožio dovaną – tai Clevelando Dievo Motinos parapijos choro, vadovaujamo Ritos Čyvaitės-Kliorienės, koncertą. Tai pareikalavo daug darbo ir pasiruošimo, kurį jau trečią kartą atliko su dideliu pasišventimu.

Salėje stalai ir scena buvo puikiai papuošti. Koncertas pradėtas, galima sakyti minutės tikslumu, trumpu pirmininkės Irenos Alantienės atidarymo žodžiu. Svečiai pripildė pilnutėlę salę – jų buvo daugiau negu trys šimtai.

O, jau koncertas, koncertas! Sunku ir prisiminti, kada ką nors panašaus čia koncertavusių. Repertuaras ir atlikimas labai gražus. Dainavo 32 dainininkai, dainininkės, solistė ir vaikų trio. Choro vadovė muzikė Rita Čyvaitė-Kliorienė tiksliais ir nuosaikiais rankų mostais išgavo iš choro viską, kas tik buvo galima ir ko publika laukė. Klausytojai giesmės ir dainas lydėjo gausiais plojimais ir pabaigai dėkingumą išreiškė visų bendru atsistojimu, pagerbdami chorą, solistę, vaikų trio, jų vadovę ir koncerto rengėjas Lietuvos Dukteris.

Padėkos žodį tarė Dukterų pirmininkė Irena Alantiene. Rengėjų vardu gėles įteikė Danutė Petronienė ir Ramutė Mikailienė. Šv. Antano parapijos choro ir jų vadovo muziko Stasio Slizio vardu sveikinimą Stefanija Kaunelienė ir gėles įteikė Aldona Tamulionienė. Taip pat sveikino Pasaulio Lietuvių Bendruomenės fondo komiteto pirmininkas Vytautas Kamantas iš Grand Rapids, kuris buvo atvažiavęs į koncertą kartu su žmona Gražina.

Po koncerto vyko vaišės, kurias pagamino pačios koncerto rengėjos – Lietuvos Dukterys. Tokį koncertą ir vaišes surengti reikėjo daug darbo ir išlaidų. Kad liktų pelno Dukterų labdaros tikslams, atsirado geradarių-mecenatų. Irena Alantiene visiems jiems viešai padėkojo. Tai buvo Danutė ir Leonas Petroniai, dr. Petras Zemaitis, Dana ir Ignas Anuziai, Rasa ir dr. Kastytis Karveliai, Danguolė ir Jurgis Jurgučiai, Helen ir Raimundas Petrauskai, Bronė Čiunkienė, svečiai, Danutė ir Stasys Gėdžiai, Ona ir Juozas Briedžiai, Liudgarda Alminienė.

Mielos Lietuvos Dukterys, jūs esate Lietuvos laukų žiedai. Šiuo koncertu jūs papuošėte atsilankiusiųjų sekmadienio popietę, suteikėte didelę ir nuostabią dvasinę atgaivą visiems atsilankiusiems. Tikime, kad jūs savo darbais suteiksite daug laimės, džiaugsmo ir sveikatos varge esantiems Lietuvos broliams ir sesėms. Šias trumpas praėjusio koncerto mintis baigsiame bisu išprašyta daina iš Clevelando Dievo Motinos „Exultate“ parapijos choro.

(Sis pranešimas buvo perduotas oro bangomis per „Lietuviško balso“ radijo programą, redaguojamą Kazio Gogelio).

K. G.

Po George Perles Detroito rengto golfo turnyro paremti „Pagalba Lietuvai“ medicinos talpintuvų siuntimą Lietuvai. Iš k. l. eil. Daiva Rugienytė, George Perles ir Robert Boris. II eil. – Valentina Bulotienė ir Theresa Medonis.

OMAHA, NE

MAŽO BŪRELIO DIDELI
DARBAI

Omahos lietuvių Šalpos būrelis savo veiklą pradėjo prieš trejus metus. Būrelio pradininkės yra „Neries“ tunto skautininkės. Jausdamos skautišką pareigą padėti artimui, jos ieškojo būdų padėti vargstantiems Lietuvoje. Didelių pastangų ir darbo pareikalavęs buvo pradėtas piniginių aukų, drabužių ir avalynės rinkimo vėjas. Omahos lietuvių šiam vajui jautriai atsiliepė. Šalpos būreliui vadovaujanti skautininkė Laima Antanėlienė (per Birutę Jasaitienę, JAV LB Krašto valdybos Socialinės Tarybos pirmininkė Čikagoje), gavo sąrašą šeimų Lietuvoje, kurioms labai reikalinga pagalba. Sąrašus Lietuvoje sudaro šalpos atstovai, kurie patikrina šeimas ir nusprendžia, kurioms jų tikrai reikalinga parama.

L. Antanėlienė, pernai šešias savaites viešėdama Lietuvoje, aplankė šelpiamas šeimas asmeniškai ir pamatė, kad vargas ir skurdas klesti. Šiuo metu Omahos šalpos būrelis remia 31 šeimą ir dvi mokyklas, kurių viena yra atsilikusių vaikų mokykla. Abi mokyklos Šilutės rajone. Buvo aplankyta 20 šelpiamų šeimų ir abi mokyklos. Per trejus metus omahiečiai išsiuntė 250 dežių drabužių, maisto, avalynės ir kitų kasdieninio naudojimo reikmenų bei vitaminų. Kiekvienos dėžės svorio vidurkis – maždaug 50 svarų.

Dėžės supakuoti ir paruošti siuntimui trunka 4-5 savaites. Šalpos būreliui dėžės pakuoti padeda geradarės savanorės Povilaitienė ir Mikenaitė. Daug prie šio darbo prisidėjo ir iš Lietuvos atvykusios Zita Kaminskienė ir Violeta Stugienė. Joms visoms – nuostabių aciu!

Paruoštas dėžes Laima Antanėlienė ir Gražina Reškevičienė sunkvežimiu gabena Čikagon siuntimui į Lietuvą per „Transpak“ siuntinių įstaigą. Šalpos būrelis labai dėkingas „Transpak“ savininkui R. Pukščui ir jo įstaigos tarnautojams už malonų ir tvarkingą pataravimą. Iki šiol dar nedingo nei vienas siuntinys. Iš šelpiamųjų gaunami padėkos laišukai ir į juos atsakoma. Taip palaikomas ryšys su šelpiamomis šeimomis. Šalpos būrelis už pinigines

aukas dėkoja: J. Jonušienei, O. Kudirkienei, J. Drukeinienei, S. Sulskienei, D. Drazdaienei, Arams, O. Kartanienei, I. Matz, J. Agurkienei, Laivutei Rūkaitei-Singworth ir visiems kitiems, vienokiu ar kitokiu būdu prisidedantiems ir remiantiems šį kilnų šalpos darbą. Taip pat moterims šiam reikalui pravedantioms loteriją.

Siuntinių siuntimo išlaidoms apmokėti Šalpos būrelis ruošia cepelinų pietus, kurie mūsų telkinyje labai mėgstami ir laukiami; į juos atsilanko daug Omahos lietuvių ir jų draugai. Pietų ruošimo darban jungiasi ir broliai skautai vyčiai – jie skuta bulvės (o jų būna labai daug), kilnoja sunkius ir karštus puodus, o renginiui pasibaigus tuos puodus šveičia... Cepelinų gamimui, jų virimui ir kitiems darbams maloniai talkina darbščios savanorės moterys. Visiems ir visoms talkininkams, -ems nuostabių aciu! Cepelinų pietūs vėl bus ruošiami š.m. spalio 20 d. nuo 9 val. ryto iki 1:30 val. p.p. Šv. Antano parapijos salėje.

Spalio 5 d. L. Antanėlienė Čikagon išgabeno dr. vieną siuntą.

Omahos lietuvių, išgirdę, kad Amerikon atvyksta iš Lietuvos Partizanų kvartetas, kuris koncertais įvairiuose JAV miestuose telks lešas Partizanų šalpos fondui, iš kurio remiami mūsų tautos laisvės gynėjai, nes dabartinė Lietuvos vyriausybė jų neremia, suskato savo paremti. Omahos lietuvių, vertindami partizanų auką tautai, kovojant dėl jos laisvės, per tris savaites suaukojo 1,001 dol. partizanų paramai.

Algis Antanėlis

BROCKTON, MA

ATSISVEIKINOM SU
A.A. JUOZU BAŠKAUSKU

Šių metų spalio 3 d. palaidojome amžinos atminties Juozą Baškauską, Brocktone gyvenusį beveik 50 metų. Mirė sulaukęs 76 metų amžiaus. Per paskutinius metus pakirstas sunkių ligų, likvidavęs savo namus Brocktone, prieš keletą mėnesių persikėlė gyventi pas dukterį į Californiją. Ten, dukters namuose išsėdėdamas po dviejų sunkių širdies ir skilvio operacijų, apsuptys dukters, sūnaus ir vaikaičių, apleido šį pasaulį.

Laidojimui buvo atvežtas į Brocktoną, kur ilsisi ir jo

žmona, mirusi 1993 metais. Laidotuvių Mišias koncelebravo Šv. Kazimiero parapijos klebonas Jonas Prūsaitis ir du geri Juozo Baškausko draugai – kun. Simonas Saulėnas ir kun. Albertas Abračiūnas. Šv. Mišių pabaigoje Lietuvių Bendruomenės Brocktono apylinkės pirmininkas ir choro narys, pareiškęs užuojautą Juozo dukterims Liucijai ir Astai, sūnui Linui, seseriai Onai Radzevičienei ir vaikaičiai Justinai, taip kalbėjo:

„Juozo asmenyje mūsų choras labai daug neteko: netekome svarbaus tenoro, kuris nepraleisdavo nė vieno sekmadienio; netekome to gausaus, sveiko samojaus pilno asmens, kuris daug metų, būdamas choro valdybos pirmininku, su maniai planavo choro koncertus ir choro dainų plokštelių išleidimą. Lietuvių Bendruomenė neteko veiklaus, atsakingo lietuvių. Lietuvišką dvasiją iškiepėjo savo vaikams. Jie, visi trys, dirba atgimstančios Lietuvos naudai įvairiose srityse.

Kai Juozo dukrė kovojo ir dar tebekovojo su Lietuvos valdžia, kad išlaikyti nepriklausomą televizijos stotį ir skelbti teisingas žinias, Juozas Baškauskas ją padarėdavo: „Liučiai, nepasiduok komunistams“. Brocktono Lietuvių Bendruomenė talkino darbu ir patarimais, o Vasario 16 proga paklodavo šimtinę lietuvių bėgusių Amerikoje. Juozas visada buvo labai draugiškas. Jis būdavo pirmas visiems reikėdavo padėti, ar ką nors pas gydytoją ar į krautuvę pavežti. Jis vispusiškai globojo mūsų šimtametę parapijietę Barbarą Žemaitienę.

Daugelis mūsų su dėkingumu prisimenam, kaip ankstyvaisiais, mūsų kūrimosi Amerikoje metais, Juozas, būdamas labai geras auto mechanikas, buvo greitas padėti, kai dienos ar nakties metu turėjome problemų su automobiliais, o norintiems jam atsilųginti, jis šypsodamasis atsakydavo: „Padariau gera tau, tu kitam gera padarysi“. Ir neprimdavo atlyginimo.

Brangus Juozai, Tu pasilieki gyvas mūsų širdyse. Išleisk dangiškoje ramybėje. Mes dėkojame Dievui, kad mums leido Tave pažinti, kad tave į mūsų tarpą atsuntė. Iki pasimatymo, Juozai“.

S.E.

Lietuvos Vyčių veikla

40-asis TALPINTUVAS
IŠSIŪSTAS LIETUVON

„Pagalba Lietuvai“ vadovas Robert S. Boris, pranešė, kad š.m. spalio 11 d. 40-asis talpintuvų buvo kraunamas ir išsiųstas į Lietuvą per World Medical Relief, Inc., įstaigą, Detroit, MI. Šis talpintuvus siunčiamas Šv. Klaros (mirštančiųjų ligoninių-hospice) ligoninei Utenoje. Šiame talpintuve buvo siunčiamos 32 naujos mechaninės ligo-

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices.

Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.00.

Postmaster: Send address changes to Draugas – 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesunčiami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytos adreso, gavus iš jo mokesčių, patymima, iki kada yra užsimokėjus.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

JAV	metams	1/2 metų	3 mėn.
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Tik šeštadienio laida:	\$110.00	\$60.00	\$40.00
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$60.00	\$45.00	\$35.00
Užsakant į Lietuvą (Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausieji redaktoriai Danutė Bindokienė

Administracijos Ignas Budrys

Moderatoriai kun. Viktoras Rimelėlis

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00; šeštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį netaisako. Skelbimų kainos prišunčiamos, gavus prašymą ką nors skelbti.

ninių lovos ir staliukai (night stands) iš Mercy ligoninės, Farmington Hills, MI; 14 dežių įvairių vaistų ir medicinos įrangų iš Syracuse, NY, 32 dėžės knygų dovanotų seselių pranciškiečių iš Pittsburgh, PA. Detroito ir apylinkių lietuvių paaukojo 162 paklodes ir 52 rankšluosčius. Daugiau negu 1,300 dol. buvo suaukota nupirkti įvairių reikmenų ir prisidėti prie persiuntimo išlaidų sumokėjimo. Buvęs „Pagalba Lietuvai“ tarpininkas Lietuvoje Antanas Balys nupirko medicininių reikmenų, kurie bus pridėti prie World Medical Relief, Inc., įstaigos paaukotų medikamentų, kurie reikalingi įsteigti kovai su alkoholizmu ir narkomanija klinika Kaune. Dalis šių reikmenų bus skirti Akmenės ligoninei Caritui Vilniuje ir Utenos rajono ligoninei Utenoje.

Paruošė Regina Juškaitė

112-osios KUOPOS VEIKLA
ČIKAGOJE

112-os kuopos mėnesinis susirinkimas š.m. spalio 15 d. vyko Mergelės Marijos Gimimo parapijos salėje. Pirm. Julie Zakarkai vadovaujant visi valdybos nariai pateikė savo atliktų darbų pranešimus. Dvasios vadas kan. Vaclovas Zakaruskas plačiau pakalbėjo apie dvejus ateinančius rinkimus: JAV prezidento ir Lietuvos Seimo. Ragino visus vyčius juose dalyvauti.

Paskui pirmininkė supažindino veiklos pagyvinimui su

komisijos nariais: pirm. Rita Zakarka, socialiniams reikalingams – Vida Sakevičiūtė, kultūriniais reik. ir angliškai spaudai – Aldona Brazis, liet. spaudai – Aplanaras P. Bagdonas, žurnalui „Vytis“ – Gerry Chaplin, narių pakėlimo (ritual) – Phyllis Pelletier, narių pašlaugos – Estella Rogers.

Salia šios sudaryta ir vad. akcijos komisija: pirm. Vida Sakevičiūtė, Lietuvos pagalbos – Rita Zakarka ir fotografe – seselė Tercija. Buvo iškeltas kuopos narių pasyvumo klausimas ir nutarta tuo reikalu juos kontaktuoti, kad jie lankytųsi susirinkimuose ir dalyvautų veikloje.

Pirmininkė pranešė, kad kuopa ruošia savo narių, mirusių paskutinių trejų metų laikotarpį, kapų lankymą (š.m. lapkr. 3 d., sekmadienį, susirenkama 1:30 v. p.p. prie kapinių koplyčios). Seselė Theresa Papis buvo pakviesta pakalbėti apie Lietuvą, kur ji buvo nuvykusi mokytojauti Jėzuitų gimnazijoje, Kaune. Ji plačiau apžvelgė savo santykius Lietuvoje su mokytojais ir mokiniais. Pirminė ir senasias tradicines kūčias bei kitus papročius. Iškėlė savo nelengvas pastangas išsiryti Lietuvos pilietybę ir gauti lietuvišką pasą.

Apol. P. Bagdonas

Cardiac Diagnostics, Ltd.

6132 S. Kedzie Ave.

Chicago, IL 60629

Tel. 312-436-7799

RINGAUDAS NEMICKAS, M.D.

S. PRASAD TUMMALA, M.D.

Sirdies ir Kraujagyslių Ligos

Valandos pagal sutartimą

DR. L. D. PETREKIS

DANTŲ GYDYTOJAS

9995 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL

1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.

Tel. (708) 896-6886

Valandos pagal sutartimą

-LINAS SIDRYS, M.D.

Optalmologas/Akių Chirurgas

9836 S. Ridgeland Ave.

Chicago Ridge, IL 60415

708-636-0822

4140 W. 63rd St.

312-735-7799

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.

Specialybė – Vidaus ligų gydymas

Kaltame lietuviškai

6157 S. Archer Ave. (prie Austin)

Valandos pagal sutartimą

Tel. (312) 866-7796

ARAS ŽLJABA, M.D.

AKIŲ CHIRURGAS

AKIŲ LIGOS

Good Samaritan Medical Center

Naperville Campus

1636 E. Ogden Ave., Suite 310

Naperville IL 60563

Tel. 708-687-0000

Valandos pagal sutartimą

Clevelando Dievo Motinos parapijos choras „Exultate“ po koncerto Detroito, Dievo Apvaizdos bažnyčioje. Š.m. spalio 19 d. Choro vadovė Rita Čyvaitė-Kliorienė.

NUO VILNIAUS IKI KOBRYNĖS

JIVILĖ MAKASKIENĖ

Lenkų kalboje žodis „kres“ reiškia: pabaiga, pakraštis, galą, ribą. Lenkų visuomenės sąmonėje šis žodis, dažnai rašomas didžiąja raide, reiškia geografinį plotą rytinėje bei pietrytinėje abiejų tautų respublikos dalyje. Ilgainiui, daugiau nei pusantro šimto metų laikotarpyje, ši sąvoka, turinti emocinį-nostalginį, politinį atspalvį, giliai įsišakniję eilinio lenko sąmonėje. Drįstu teigti, kad „kresų“ mitas sėkmingai skiepijamas ir šiandien.

Manoma, kad sąvokos „kresai“ reikšmės minėtąjį geografinį plotą šiaurės-rytų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Lenkijos karalystės pasienyje, autoriumi yra lenkų rašytojas Wincenty Pol (1807-1872). Jo istorinė drama „Mohort“ – tai lenkų karžygio žygdarbių aprašymas. Poeto valia, šis lenkų šlektos tapo lenkiškojo patriotizmo įsikūnijimu; visą savo gyvenimą sergėjo lenkų tautines ir krikščioniškas vertybes pačiame ryčiausiam Respublikos pakraštyje, tarp Dniebro ir Dniestro upių. Įdomu, kad pats poetas Wincenty Pol niekuomet nebuvo nuykęs į tuos valstybės pakraščius ir visą istoriją žinojo tik iš kitų asmenų pasakojimų.

Šiuolaikinėje Lenkijoje terminas „kresai“ (lenk. kresy) sutinkamas labai dažnai. Veikia šiuo pavadinimu leidykla, žurnalas, knygynai, organizuojami „kresų“ kultūros festivaliai. Per šimtą tūkstančių žmonių dalyvauja vadinamose „Kresų“ organizacijose, susibūrusiose į Kresų federaciją. Knygų lentynose gausu leidinių, tiek faktografinių, tiek beletristinių, kurie Lenkijoje apibendrinami vienu terminu: kresų literatūra (literatura kresowa). Vieni tokių leidinių yra 1995 metų Wrocławo universiteto profesorius Jacek Kolbuszewski knyga „Kresy“, beje, tapusi populiariausia 1995-ųjų metų knyga.

Šios knygos autorius sumanymas buvo parodyti, kaip sąvoka „kresai“ per beveik du šimtmečius gyvavo lenkų visuomenės sąmonėje. Pradžioje šis terminas buvo taikomas tik Ukrainos pakraščiams, tarp Dniebro ir Dniestro upių. Besikeičiant politiniam žemėlapiui, kito ir „kresų“ samprata. Bet visuomet, nepriklausomai nuo to, koks geografinis plotas buvo „kresais“ vadinamas, visuomet šiai sąvokai buvo suteiktas tam tikras mitologinis atspalvis. Įdomu, kad kresų sąvoka stipriai įsišakniję lenkų visuomenės sąmonėje kaip tik

tuomet, kai jau „kresai“ lenkams buvo prarasti, kai buvo pasibaigusi lenkų ir Lenkijos „misija“ šioje srityje. Misija, kurios tikslas anaipol nebuvo toks, kokią idealizavo to meto poetai – taikūs įvairių tautų ir kultūrų sugyvenimas, bet lenkiškumo stiprinimas Lietuvos-Lenkijos Respublikos pakraščiuose. Tokių rašytojų, kaip minėtojo W. Pol ar „Trilogijos“ autorius H. Sienkiewicz kūryba, gimusi po Lietuvos-Lenkijos padalijimo, turėjo „atgaivinti lenkų širdis“, skiepyti mintį apie ypatingą civilizacinę-kultūrinę Lenkijos vaidmenį etnografiškai ir istoriškai nelenkiškose abiejų tautų respublikos žemėse. Lenkų literatūroje, ypač devynioliktojo šimtmečio, „kresai“ buvo vaizduojami kaip paslaptingas, pienu ir medumi plaukiantis, kraštas, kuriame taikiai ir laimingai gyveno įvairios kilmės, bet lenkų tautybės, žmonės. „Kresų“ mitologizavimas šioje dviem kryptimis:

Pirma – tai gamtovaizdžio mitologizavimas. Pavyzdžiui, gali būti ir lietuviams žinoma Adomo Mickevičiaus poezija. Antra mitologizavimo kryptis siejosi su susidomėjimu liaudies kultūra ir folkloru. Romantizmo laikotarpio poetai ir rašytojai (kad ir tas pats Mickevičius ar Slovackis) savo kūriniuose panaudojo lietuvių, ukrainiečių ar gudų liaudies kultūros motyvus. Kaip pažymi knygos autorius, „kresų“ mitologizavimo priežastimi buvo noras išlaikyti status quo Respublikos žemių, kurių netekimas, ar dėl nepavykusių sukilimų, ar dėl lietuvių ukrainiečių bei gudų tautinio atgimimo, tapo vis labiau akivaizdi.

„Kresų“ tradicijos atgijo dvišimtajame šimtmetyje, kuomet Rytų ir Vidurio Europoje pradėjo kurtis tautinės valstybės. Šio laikotarpio žymiausias „Kresų“ tradicijų tęsėjų knygos autorius Kolbuszewski laiko maršalką Jozefą Pilsudskį, cituodamas jo žodžius: „Arba Lenkija atgims didžiule, arba jokia“. Šia prasme „kresai“ buvo lenkų didybės bei valstybingumo sąlyga. Tos didybės, svajonės sujungti visas galybių gyvenimes, lenkams nepavyko įgyvendinti. Juo labiau buvo mitologizuojama ir kontestuojama „kresų“ problematika, tiek literatūroje, tiek mene. Idealizuojamos ir mitologizuojamos buvo kovos dėl Lvivo ar Vilniaus, ir šie žygdarbiai buvo laikomi vos ne „šventąja kova“.

Nors negalima knygos autoriui priekiauti dėl neobjektyvumo, su kai kuriais tei-

giniais vis tik sunku sutikti. „Kresų“ vaizdas nebus pilnas, jei į jį žvelgsime, kaip tai daro autorius, vien tik per lenkų šlektos dvarelį langą ar lenkų poeto romantiko akis. Suprantama, kad autorius neužsibrėžė sau tikslo visapusiškai nupiešti ano meto gyvenimo šiaurės-rytų Respublikos pakraščiuose. Bet todėl ir knygoje nupieštas „kresų“ vaizdas yra iškreiptas, netikras. Netikras – nes nepažymėta, kad šalia, tegul ir labai draugiškai nusiteikusių lietuvių ar ukrainiečių atžvilgiu, lenkų poetų gyvavo kita, vis stiprėjanti tautinės literatūros versmė, esanti kai kada opozicijoje lenkiškajai, kad tuo metu tame pačiame krašte šalia savęs gyvavo kelios kultūros. Tad negalima visų kultūros, mokslo reikšmių, vykstančių toje teritorijoje, vadinti vien tik lenkų kultūra („lenkiškas Vilniaus barokas“, „lenkiškų meno mokykla“ ir pan.). Nieko bendra su jogailiečių tradicija, kurios esmė buvo įvairių tautybių ir religijų taikus gyvenimas, neturėjo tarpukario laikotarpio agresyviai vedama lenkų administracijos politika lietuvių, gudų ar ukrainiečių atžvilgiu. Įdomu, kad „kresų“ mitas gyvavo tik vienos iš daugelio Lietuvos-Lenkijos Respublikos tautų – būtent, lenkų sąmonėje, stiprinamas, stiprinamas ir palaikomas juo tie, kuo silpnės ten buvo lenkiškasis gaivalas. Autorius, lyg ir sutikdamas su tokia mintimi, cituoja literatūros kritiko L. Šarugos mintį: „Kresų mitas yra vienas tų mitų, kurį pagimdė lenkų sentimentalumas, o jie patys tapo jo auka“. Kartais ir pačiam knygos autoriui vis tik nepavyko išvengti sentimentalizmo pinklių.

Ar iš tiesų, kaip teigia knygos autorius prof. Jacek Kolbuszewski (Polityka Nr. 48, 1995.12.02), „kresai“ Lenkijoje šiandien yra tik mitas, tik spalvinga nereali utopija, kuri neįtakoją eilinio lenko sąmonės? Šiuolaikinėje Lenkijoje per šimtas tūkstančių žmonių susibūrę yra į „kresų“ organizacijas: Vilniaus, Lvivo, Gardino, Vilniaus žemes, visos Lietuvos ir t.t. mylėtojų ar bičiulių klubus. Dažniausiai tai žmonės, kurie prieš Antrąjį pasaulinį karą gyveno dabartinės Lietuvos, Ukrainos ar Gudijos teritorijoje. Nemažai yra ten gimę, bet taip pat dalis nuvyko į „kresus“ su specialia polonizacine misija. Niekas neginėja, kad kiekvienas žmogus, vienu ar kitu būdu netekęs savo tėvynės, turi teisę jos įlgti, turi teisę ją mylėti tokią, kokia išliko jo atmintyje. Šių organizacijų veikėjai laiko save gėnėjais lenkų tautinės mažumos teisių Lietuvoje, Ukrainoje ir Gudijoje. Kiekvieną pirmadienį katalikiškame (!) dienraš-

tyje „Slowo“ kresų organizacijos redaguoja (nuo 1992 metų) priedą pavadinimą „Kresy“. Čia išreiškiami ne tik nostalgija, ne tik susirūpinimas savo tautiečiais, gyvenančiais už Lenkijos ribų. Kaip taikliai apie šį leidinį rašė demokratiškos „Gazeta Wyborcza“ žurnalistas Roman Grażyk (Gazeta Wyborcza nr. 185, 1994.08.10), „... „kresuose“ apie Lenkijos pietų ir rytų sienas nekaltama kaip apie pastovias, paprastas, bet kaip apie laikinas, šiandienines (...). „Kresuose“ randame labai savotišką apibendrinimą apie kaimyninių tautų istoriją ar psichologiją“. Tokių pavyzdžių suteikia beveik kiekvienos savaitės „Kresų“ lektūra, bet pacituosime tik keletą:

Aleksander Sulibor (Slowo Dziennik Katolicki 1994.02.07) taip rašė apie amžinų lietuvių politikos lenkų atžvilgiu tikslus: „Ta politika (t.y. lenkiškumo naikinimas) yra įgyvendinama nuo XIX amžiaus pabaigos, o ypatingai nuo 1918 m. Ta politika buvo realizuojama įvairiomis formomis, priklausomai nuo istorinio laikotarpio ir ideologijos, bet jos tikslas visumet buvo biologinis išnaikinimas lenkų (...). Šiandien vėl laisvoje Lietuvoje ta anti-lenkiška politika yra įgyvendinama su nauja energija“. Kitas autorius, Wilhelm Tasecki (Slowo... 1994.01.24) taip aprašo tautinį lietuvių charakterį: „Lietuviai (lenk. Lietuvis) visada buvo sovietinės ir vokiečių okupacijos metu ir vėliau, iki tobulybės įsisavino kolaboracijos su didžiausiais savo priešais meną, kai ta kolaboracija jiems buvo naudinga“. Tai tik keletas iš daugelio labai panašių rašinių, būdingų katalikiško dienraščio „Slowo“ priedui („Kresy“).

Sąjūdžio (Lietuvoje) ir Solidarumo (Lenkijoje) vyriausybių laikais, kai ypač gerai klostėsi abiejų šalių gynybos ministerijų santykiai, Lenkijos karinių pajėgų dienraštis „Polska Zbrojna“ buvo skiltis, pavadinama „Atvirukas iš kresų“ (lenk. „Poctowka z Kresow“). Anaipol, tai nebuvo atsiminimai ar istorinė medžiaga. Tai buvo aktualūs pranešimai iš Vilniaus, Lvivo, Gardino... Taigi, oficialiame, valstybės išlaikomame lenkų laikraštyje korespondencija iš kaimyninės valstybės sostinės – Vilniaus pasirodė po antrašte „Atvirukas iš Kresų“. (Jisvaizduokime lenkų reakciją, jei šiuo metu Maskvos laikraštis korespondenciją iš Varšuvos patalpintų skiltyje „Atvirukas iš Privilskinskij Kraja“ (liet. Kraštas prie Vyslos).

Jau trečietais Mragove (Olštino vaivadijoje) organizuojamas „Kresų kultūros festivalis“. Jame dalyvauja įvairūs lenkų ansambliai iš Lietuvos, Gudijos, Ukrainos, Čekijos ir Slovakijos. Renginių globoja Olštino vaivadijos valdžios, Lenkijos senatas, valstybinė Lenkijos televizija. Pats renginys yra labai patriotinis, čia skamba dainos bei įvairūs tekstai, kuriuose gausu politinių užuominų, iliuzijų („mes dar čia sugrįšime“, „čia ir aš kalbėjau lenkiškai“ ir pan.). Pabaigoje visi dalyviai kartu su publika dainuoja patriotinę lenkų dainą „Nie rzucim ziemi skąd nasz rod“ (liet. Neapleisime žemių iš kur esame kilę).

Dar vienas „kresų“ sąvokos puoselėjimo pavyzdys – tai „Kresų poezijos ir prozos dailiojo žodžio konkursas“. Jį organizuoja Slupsko vaivadijos švietimo skyrius bei kitos valstybinės kultūros institucijos, konkurso tikslas, kaip skelbia organizatoriai – „lenkiškųjų kresų puoselėjimo poezijos ir prozos pažinimas, jaunimo skatinimas domėtis lenkišką šiaurės-rytų kresų istoriją ir dabartimi“.

Prieš dvejus metus Suvalkųse buvo įkurdintas naujas karinis dalinys, skirtas pasienio apsaugai, kuris save tapatina su prieškarine Korpus Ochrony Pogranicza, sutr. kop (liet. Pasienio Apsaugos Korpusas) tradicija (beje, liudnai pagarsėjusia pasienyje gyvenusių lietuvių tarpel). Iškilms buvo organizuojamos kartu su AK akcijos „Burza“ (liet. „Audra“, kurios tikslas buvo prijungti Vilnių prie Lenkijos) paminėjimu. Jauni kareiviai kartu su buvusiais KOP – veteranais atidengė Seinuose paminklinę lentą 70-ųjų KOP įsteigimo Seinų žemėje metinių progą.

Pasakojimą apie „kresų“ tradicijos puoselėjimą Lenkijoje vėl pabaikime knyga. O tiksliau – knygoms. Pačiame Varšuvos centre įsikūrusiame knygyno (prekiaujančio konservatoriškos-tautinės minties leidiniais) knygų skirtyje „kresams“ yra tokia gausybė, kad gali pasimesti net istorikas. Atsiminimų apie „kresus“ rašo visi: ir tie, kurie kovojo ginklu, ir mokytojai, ir menininkai. Kiek ta literatūra skirta yra skaitytojų smalsumo, susidomėjimo sava istorija patenkinti, o kiek rašoma „sirdžių atgailinimui“, „lenkiškų kresų“ mito skiepijimui šiuolaikinio lenko sąmonėje?

Spalio 6 dieną Klaipėdoje gimė sveiki trynukai. Jų mamai yra 21 metai. Pirmoji pasauli išvydo mergaitę. Ji svėrė 1,900 gramų. Vėliau gimė broliukai svėrė 1,940 ir 2,040 gramų. Gėrėzė mėnesį Klaipėdoje gimė trys mergaitės. Po kelių dienų, praleistų inkubatoriuje, trynukės su tėvais išvažiavo namo į Gargždus. Joms buvo duoti Ramūnas, Rasos ir Rūtos vardai. LR, 10.07

Ukrainos, Čekijos ir Slovakijos. Renginių globoja Olštino vaivadijos valdžios, Lenkijos senatas, valstybinė Lenkijos televizija. Pats renginys yra labai patriotinis, čia skamba dainos bei įvairūs tekstai, kuriuose gausu politinių užuominų, iliuzijų („mes dar čia sugrįšime“, „čia ir aš kalbėjau lenkiškai“ ir pan.). Pabaigoje visi dalyviai kartu su publika dainuoja patriotinę lenkų dainą „Nie rzucim ziemi skąd nasz rod“ (liet. Neapleisime žemių iš kur esame kilę).

Dar vienas „kresų“ sąvokos puoselėjimo pavyzdys – tai „Kresų poezijos ir prozos dailiojo žodžio konkursas“. Jį organizuoja Slupsko vaivadijos švietimo skyrius bei kitos valstybinės kultūros institucijos, konkurso tikslas, kaip skelbia organizatoriai – „lenkiškųjų kresų puoselėjimo poezijos ir prozos pažinimas, jaunimo skatinimas domėtis lenkišką šiaurės-rytų kresų istoriją ir dabartimi“.

Prieš dvejus metus Suvalkųse buvo įkurdintas naujas karinis dalinys, skirtas pasienio apsaugai, kuris save tapatina su prieškarine Korpus Ochrony Pogranicza, sutr. kop (liet. Pasienio Apsaugos Korpusas) tradicija (beje, liudnai pagarsėjusia pasienyje gyvenusių lietuvių tarpel). Iškilms buvo organizuojamos kartu su AK akcijos „Burza“ (liet. „Audra“, kurios tikslas buvo prijungti Vilnių prie Lenkijos) paminėjimu. Jauni kareiviai kartu su buvusiais KOP – veteranais atidengė Seinuose paminklinę lentą 70-ųjų KOP įsteigimo Seinų žemėje metinių progą.

Pasakojimą apie „kresų“ tradicijos puoselėjimą Lenkijoje vėl pabaikime knyga. O tiksliau – knygoms. Pačiame Varšuvos centre įsikūrusiame knygyno (prekiaujančio konservatoriškos-tautinės minties leidiniais) knygų skirtyje „kresams“ yra tokia gausybė, kad gali pasimesti net istorikas. Atsiminimų apie „kresus“ rašo visi: ir tie, kurie kovojo ginklu, ir mokytojai, ir menininkai. Kiek ta literatūra skirta yra skaitytojų smalsumo, susidomėjimo sava istorija patenkinti, o kiek rašoma „sirdžių atgailinimui“, „lenkiškų kresų“ mito skiepijimui šiuolaikinio lenko sąmonėje?

Spalio 6 dieną Klaipėdoje gimė sveiki trynukai. Jų mamai yra 21 metai. Pirmoji pasauli išvydo mergaitę. Ji svėrė 1,900 gramų. Vėliau gimė broliukai svėrė 1,940 ir 2,040 gramų. Gėrėzė mėnesį Klaipėdoje gimė trys mergaitės. Po kelių dienų, praleistų inkubatoriuje, trynukės su tėvais išvažiavo namo į Gargždus. Joms buvo duoti Ramūnas, Rasos ir Rūtos vardai. LR, 10.07

Ukrainos, Čekijos ir Slovakijos. Renginių globoja Olštino vaivadijos valdžios, Lenkijos senatas, valstybinė Lenkijos televizija. Pats renginys yra labai patriotinis, čia skamba dainos bei įvairūs tekstai, kuriuose gausu politinių užuominų, iliuzijų („mes dar čia sugrįšime“, „čia ir aš kalbėjau lenkiškai“ ir pan.). Pabaigoje visi dalyviai kartu su publika dainuoja patriotinę lenkų dainą „Nie rzucim ziemi skąd nasz rod“ (liet. Neapleisime žemių iš kur esame kilę).

Muzikas išstūmė komunistus

Danutė Bindokienė

Taip maždaug skamba „Chicago Tribune“ antraštė (spalio 22 d.), kur rašoma apie Seimo rinkimus Lietuvoje. Kadangi vienu stipriausių laimėtojų tapo Vytautas Landsbergis, prisimenama ir jo rolė Sąjūdžio bei nepriklausomybės siekimo laikais. Esą Landsbergis tiek įpykindavęs Gorbachovą, kad tas atsisakęs net vartoti jo pavardę, o daugiausia vadindavęs tik „tas muzikas“.

Gaila, kad straipsnyje vėl kartojama sena pasakėlė: Landsbergis turėtų šį kartą būti kur kas nuolankesnis Rusijai ir savo nusistatymą prieš Maskvos politiką labiau pažaboti. Tačiau, jeigu tai pagrindinis kaltinimas prof. Landsbergiui, būtume tikrai laimingi, kad daugiau Lietuvos politikų šia kalte pasižymėtų...

Nuo spalio 22-osios jau praėjo kelios dienos, bet Seimo rinkimų atgarsiai dar labai gyvi ir mūsų visuomenėje. Visos kitos naujienos šiuo metu padėtos į šalį – svarbiausia: kaip išsirikiavo laimėtojai po pirmojo balsavimų rato, kas su kuo turės rungtis antrajame lapkričio 10 d.

Atsakymų tikslumu kol kas dar negalime visiškai pasitikėti, nes duomenys keičiasi kone kas valandą, kai vis daugiau ir daugiau balsų suskaiciuojama. Tačiau vaizdas pamažu ryškėja ir vargiai labai pasikeis su galutiniais rezultatais. (Šiuos žodžius rašant, dar tenka remtis antradienio ir ankstyvo trečiadienio ryto duomenimis).

Užsienio lietuvių džiugina pirmosios žinios, kad ašikių laimėtojų sąrašo viršuje stovi (kai ir buvo galima tikėtis) Tėvynės sąjunga/Lietuvos konservatoriai. Antradienį jie buvo gavę 29,78 proc. balsų, tad – 33 kandidatus Seime. Prie šių dar galime pridurti, daugiausia balsų surinkusių iš visų kandidatavusių, šios partijos narius Vytautą Landsbergį – 59,17 proc., ir Gedimina Vagnorių – 53,93 proc. Nuo jų visi kiti antradienio buvo atsilikę bent 10 procentų.

Antrų balsų gausumu yra Lietuvos Krikščionių demokratų partija – 9,95 proc., taigi 11 atstovų Seime. LKDP taip pat turėjo rėmėjų, net susiorganizavusių į veikliuosius būdus, ypač JAV lietuvių tarpe. Atrodo, kad pastangos davė gerų vaisių, nors tarp Tėvynės sąjungos ir LKDP gautų balsų skirtumas yra nemažas, bet vis tiek tai pozityvus reiškinys, kad šios dvi dešinėsios partijos sužadė balsuotojų norą pakreipti Lietuvos Seimo daugumos sudėtį iš kairės į dešinę.

Tačiau LDDP šešelis dar vis gula ant Lietuvos žemės, nes partija šiuo metu stovi trečioje vietoje, nedaug žemiau už LKDP – 9,51 proc. balsų. 10 Seimo narių. Lietuvos centro sąjungai tenka ketvirtoji vieta: 8,12 proc. 9 Seimo nariai, o penktoje yra Lietuvos socialdemokratų partija – 6,6 proc., 7 nariai Seime. Kitų partijų ar politinių organizacijų procentai jau gerokai mažesni, žemiausiai stovint Lietuvos liaudies partijai su 0,19 proc. balsų.

Kaip ne kartą minėta, Lietuva suskirstyta į 2,037 apylinkes (antradienį duomenys gauti iš 1,027). Žinoma, rezultatai pasikeis po antrąjo balsavimų rato, bet vargiai tiek, kad laimėjusių partijų vieta atsiders pavojuje, ar daug aukštyn pašoks praščiau pasirodžiusios pirmajame rate. Šiuo metu galbūt labiausiai džiugina faktas, kad rinkimai laikomi įvykusiais. Sekmadienį (JAV laiku) daugelis turėjo pagrindo bėgti, kad galbūt į rinkimų būstines neatėis nei 50 proc. Lietuvos piliečių ir visos darbas, pastangos, išlaidos bei vilts nuišėjus. Laimė, kad tai neįvyko, nes Lietuva tikrai būtų praradusi daug simpatijų savųjų ir svetimųjų tarpe. Prisiminkime, kiek užsieniečių komentariai buvo, kai vyriausybės pirmuosiose demokratinėse rinkimuose po nepriklausomybės atstatymo buvo patikėta tiems patams žmonėms, kurių valdžia tauta žūtbūt norėjo nusikratyti. Jeigu dabar lietuviai nebūtų parodę pakankamai demesio savo pilietinei pareigai, arba vėl pavirtę prieš ketverius metus padarytą klaidą ir Seime palikę LDDP daugumą, užsienio nuomonė apie Lietuvą būtų kritusi žemiau nulinio. Tai ir pradžioje paminėto „Chicago Tribune“ straipsnio antraštė būtų buvusi kitokia...

Reikia tikėtis ir linkėti, kad pirmajame rate spalio 22 d. išrinktieji ir pasilikusieji sąrašuose po antrųjų balsavimų, tikrai užsiangauzot dirbti tėvynės bei jos žmonių labui. Jeigu jie ryžosi kandidatuoti į Seimą, galbūt turėjo tam tikrą viziją, kaip ištaisyti arba bent sušvelninti savo pirmtakų klaidas. Linkėtina, kad ir Lietuvos piliečiai, atidavę balsus už patinkamus kandidatus, per greitai neapsiviltų, jei pažadėtos reformos nebus tuoj įgyvendintos joms problemoms neatirsado per vieną dieną, tad ir jų sprendimas užims laiko. Svarbu, kad rinkiminių kampanijų programos neliktų tuščiais pažadais.

TĖVYNĖS LABAI

BALYS RAUGAS

47 Tačiau Vokietijos naciams Sasas atrodė netinkamas, todėl į jo vietą paskyrė patikimesnį – veterinarijos gydytoją Neumaną. Tačiau Sasas pasipriešino, todėl dr. Neumanas įsteigė kitą – Socialistinę tautos bendruomenės partiją – SOVOG. Pastaroji veikė klastingai: skelbė bičiulystę Lietuvai, o slapta veikė prieš ją. Vokietijos naciams ji buvo priimtinesnė, todėl daugiau lėšų jai skyrė, o pinigais ugdė partijos narius: Sasas partijoje buvo 2,258, o Neumanas 5,986 nariai. Abi partijos ruošėsi ginkluotam sukilimui, vykdomos savaitinius karinius pratimus. Dalis partijos nacių buvo pasiūta apmokymui net į Vokietiją. Jau 1933 m. buvo pastebėtas Vokietijos smogikų telkimas prie Lietuvos sienos. Tuo metu prasidėjo teroro veiksmai kartu su gaudais, kad „jau arti Klaipėdos krašto išlaisvinimo valanda“. 1934 m. pradžioje Lietuvos valstybės organai pradėjo aiškinti minėtų partijų veiklą. 1934 m. vasario 24 d. padarytos kratos ginklais ir surasti nelegaliai laikomi 1,104 ginklai, kartu su gausia, prieš Lietuvą nukreipta, propagandine literatūra. Pradėjus tardymus, keletas tardomųjų, išsitarusių prieš nacių veiklą, pati partietė buvo nušauti, kad atbaidytų nuo galimų išdavystių.

Neumano - Sasas byla pasibaigė, kaltininkai nubau-

ti. Klaipėdos kraštas apvalytas, tačiau Lietuvos gintariniame pajūryje rūpestis debesy neatsilaidė.

Balandžio pirmosios dienos paveldė pavasariu: į gatvių pakraščius sukasė sniegas, švystelėjęs saulei, pastebimai baigė nykti. Keraičių namo pietinės pusės palangėje suburkavo pora balandžių, o į kiemo gale išsikerėjusios obels viršūnė nusileido pora varnėnų. Atsigręžus nuo lango, Keraitis nusileidė Danutei ir, pirštu rodydamas į obelį, pajaukavo:

— Dabar tu esi šio „dvaro“ valdovė, leisk man nupirkti porą inkilėlių. Vaikai pasidžiaugs varnėnais. O jie, juk nebogi dainininkai, ypač pavasario meilės svaigulyje.

— Kodėl mane klausai? Jei aš valdovė, tai tu valdovas, — linksmai čiaušėjo Danutė. — Gerai, kad galvoji pirkti du: vienas bus Vytukas, antras Birutėlės... — Tuoj grįžiu! — imdamas kepurę, ištare Keraitis. Nepraėjus nė valandai, Keraitis rankose buvo du inkilėliai. Danutei su vaikais stebint, pritvirtindamas prie šakos, šūktelėjo:

— Vytuk, šis inkilėlis bus tavo! Ar gerai bus ant šitos šakos?

— Gerai, gerai... Matai, aš jau moku pasakyti tą gerai.

Neklydo Keraitis: rytojaus dieną, tik grįžus iš darbo, Vytukas griebė jį už rankos ir, privedęs prie lango, parodė:

— Žiūrėk, tėtuk...

Prie inkilėlių tupejo varnėnai.

— Vargybė teta. Ji būtų laiminga, regedama tavo žaismą su Vytuku. Ji mėgo paukštelius, tačiau inkilėliais nesirūpino.

— Dabar sodyba įdomesnė. Žmonės butuose paukštelius laiko. Ir klebonijoje yra papūga. Klebonas mėgstą ją pakalbinti, — dengdama staklę, kalbėjo Elena.

— Kas yra papūga? — paklausė Vytukas.

— Toks spalvotas paukštis su dideliu snapu, — paaiškino Keraitis.

— Aš noriu papūgos. Varnėnas obelyje, o papūga čia, — ir parodė knygų spintą.

— Paprašyk mamytę!

— Mamytė, noriu papūgos, — paimdamas motinos ranką, žvelgė į jos akis.

— Na, matai, Antanėli, prisiveisime paukščių, ir lauke, ir viduje...

— O Birutėlė ar nori? — užkalbino Keraitis dukrelę, ramiai visą laiką žvelgusią į gyvai vedamas derybas.

— Noliu, noliu!

Kitą dieną prie durų stovėjo narvelis su ryškiu spalvų papūgele. Abu vaikai pakilę iš miego, nustebo išvydę neregėtą žaisliuką. Tačiau ypač patenkinta buvo Keraitienė, matydama vaikų susidomėjimą šiuo „žaisliuku“, su kuriuo jie praleido valandų valandas. O kai Elena pradėjo pakartodama Vytukui papūgą labas, ir kai paukštis vykusiai pamėgdžiojo, Vytukas tapo kantrių paukščio mokytoju, nustebinęs ir sugrįžusį Keraitį:

— Klausyk, tėtuk, — „labas“, ir papūga — „labas“; „taip“, ir papūga — „taip“...

— Labai gerai, Vytuk, — pagyrė tėvas.

— Bet kaip jis čia atsirado?

— Matai, kai vaikai yra geri, daug kas atsiranda netikėtai. Tu esi geras.

— Geras, geras, moku pasakyti. Mano „r“ jau gera. Vis dažniau ir dažniau užsimenant apie atostogas, viena diena Keraitis sako:

— Netikėtai mano bendradarbis majoras Jasiūnas šiandien pasiūlė automobilį.

— Ką? Automobilį? Ar jis tavo dėdė? — nustebo Danutė.

— Paklausyk iki galo. Jis užsiminė pirkti naują. Matai, jo žmona mėgstą, kaip sakoma, „pasirodyti“, o kadangi ji uždirba net daugiau už savo vyrą, tai jos pageidavimas — įsakymas.

— Aš nenorėčiau daugiau už tave uždirbti ir nenorėčiau tau įsakinėti. Man net malonu tavęs klausyti. O automobiliu pavažinėti man patiktų. Ir kelionė į Palangą su vaikais būtų lengva. Tai jeigu tu manai, kad užtektų tetos palikimo, aš rytoj nueisiu į banką.

— Reikėtų tik pusės. Kaip iralonu, kai mudu vienodai galvojame. O Jasiūnas sako: „Ką tik sugalvoji ir žmonai pasakau, tai ji ir prieš ir prieš. Tenka man griebtis gudarų.“

(Bus daugiau)

„MARGUTIS“ VIS RIEDA

— Viena pirmųjų pokario laikmečio ateivių Čikagoje, įsijungusi „Margutin“ yra Dalia Sruogaite, kuri vis dar tebesidomi „Margučio“ veikla ir yra „Margučio II“ direktorių tarybos narė. Šia proga norėčiau su ja pasikalbėti, pateikti jai kelis klausimus. Kada ir kokių būdu patekote „Margutin“?

— Visai netikėtai, o gal ir visai atsitiktinai. Dar Vokietijoje įsisteigęs Akademiniis sambūris „Sviesa“ kasmet minėdavo rašytojo Balio Sruogos mirties metines. Šviesietis Petras Jurkštas, jau susipažinęs su „Margučio“ savininke Lilija Vanagaitiene, 1953 metais sutarė su ja paminėti Balį Sruogą „Margučio“ radijo bangomis. Petras tuojau čiupo mane. Buvau tuomet įsipainiojusi į teatrinę veiklą, pažinau nemažai aktorį, tad nesunku buvo su keliais pateikti ištrauką iš Sruogos dramos „Kazimiero Sapiegos“. Po kelių dienų jau buvau pakviesti kas mėnesį kažką panašaus sugalvoti. Taip ir gimė literatūrinė valandėlė „Pelkių žiburėlis“.

Beje, kai atėjau į „Margutin“, buvau viena pačių jauniausių. O dabar tapau kone muziejine seniena... Tiesa, iš mūsų, anų

kitų. Visi jie atidave ne tik savo laisvalaikį, bet ir širdis „Margučio“ gyvastingumui, jo tęsimui. Iš tiesų — mūsų visu gili pagarba tiems visiems Lietuvos patriotams.

— Tai čia būtų vyresnieji, dar Antano Vanagačio draugai. O ką Jūs radote, patekusi „Margutin“?

— Radau dar tuos pačius draugus, darbingus ir kūrybingus. Be jau minėtų mohikanų, žinoma, pačių svarbiausių Liliją Vanagaitienę, adv. Antaną Lapinską, teisininką Bronių Dirmėikį, žurnalistas Prana Guda ir Petrą Linkų bei nuolatinį „Margučio“ pranešėją, Čikagoje gimusį Casey Deveikį. Netrukus „Margutin“ įsijungė ir poetas Algimantas Mackus.

— Kaip matome, „Margučio“ štabas tikrai buvo didelis. Ar visi turėjo savo pareigas?

— Štabas didelis, labai veiklus ir darbštus. Vieni dirbo radijo laidoje, kiti — „Margučio“ žurnale, treči — rinko skelbimus, pranešimus, vedė sąskaitas, priiminėjo lankytojus, ruošė koncertus, išvykas bei įvairius renginius. Žodžiu — įstaiga dūgė, kaip bičiū avilys. Radijo laidoje buvo daug įvairiausių klausimais skyrių, kaip antai

Organizacijų ir visuomenės atstovai, susirinkę „Margučio“ studijoje pagerbti laidų vedėją Antaną Vanagaitį (metai nepažymėti, bet nuotrauka iš leidinio „Čikagos lietuvių metraštis“, 1955 m.). Sėdi iš dešinės: S. Rudokienė, J. Lapinskienė, T. Kuzienė, V. Olienė, L. Vanagaitienė, O. Biežienė, A. Kazanauskienė, S. Adomaitienė ir J. Kazanauskaitė; stovi iš kairės: D. Bylaitienė, J. Kazanauskas, A. Olis, A. Kučiūnas, J. Kuzas, dr. S. Biežis, dr. P. Daužvardis, dr. A. Rudokas, dr. B. Dirmėikis, A. Dikinis, D. Adomaitis ir P. Jurkštas.

gyveno pirmųjų laikų nostalgija.

Tačiau keitėsi klausytojai, daug senųjų išmirė, o naujai atvykę, tėvynės ilgios prisilęti, rodė didelį mums palankumą.

Be to, mus labai rėmė Antanas Olis, po Vanagačio tapęs svarbiausias „Margučio“ patarėjas, kuriam rūpėjo pakelti „Margučio“ meninį lygį. Ne, jokios trinties niekad nebuvo. Priešingai — gana greitai tapome „Margučio“ dalimi.

— Dabar į „Margutininkų“ gretas atėjome mes, patys naujai atvykę. Mums, turbūt kaip ir jums, buvo, yra daug kas svetima, nauja, užaugome kitoje kultūroje, pamėgome kitokias dainas, muziką. Ar neįsėdame disonanso tarp „Margučio“ pirmojo ir dabar antrojo?

— Pirmiausia, Dalia, turiu nuosirdžiai pasveikinti Tave ir Rytį Januską. Jūs savo jaunais balsais ir gražia lietuviška tartimi iš karto klausytojus labai gerai nuteikė. Tikrai džiugu, kad stengiatės išlaikyti laidos rimtį, nesisivaistote tuščiažodžiavimais ar kitokiais niekniekiais.

Matau, kad supratote, jog dabartinė „Margučio II“ paskirtis yra daugmaž informatyvinė, nes pusvalandžio apimtyje neįmanoma net turimą medžiagą sutalpinti. Taip pat nepaprastai vertiname jūsų pasitikėjimą mumis, senųjų dienų palikuonimis, priimdami mūsų patarimus ir net prašydami pagalbos.

Žinoma, ateityje, jums įsitvirtinus lietuviškoje Amerikos visuomenėje, patys pajusite klausytojų pagėdavimus ir savo intelektualine nuojauta patenkinsite pakitusius klausytojų poreikius.

Visai natūralu, kad radijo darbuotojai pasensta, pavargsta, suseraga, keičia gyvenimo vietą ar būdą, galop iškeliauja Anapolin. Ju vieton stoja nauji, jauni, suprātę lietuviško žodžio oro bangomis ypatingą reikšmę mūsų išeivijoje kelionėje.

Tikrai labai svarbu, kad radijo laidų komanda — arba štabas — nerandu tinkamą lietuviško žodžio — sudarytų bent keli žmonės, kad, vėl ištikus kokiai krizei, nekiltų panika. Paskutinės krizės metu pagalbon atskubėjo Leonas Narbutis su taktininkėmis, rimtai ir vyriškai darban stojo Bronius Siliūnas ir daug kitų „Margutis II“ vėl tapo ne vieno žmogaus pavargusiose rankose, bet visos Čikagos visuomenės globoj. Tad dar kartą sveikinu naujuosius „Margučio II“ bendradarbius, tvirtai tikėdamą jų ištvermingumu bei kūrybingumu.

Kalbėjosi Dalia Sokienė

NAUJAS KETURVIETIS LĖKTUVAS

Lietuvos aviacijos konstruktoriai Romas ir Bronius Vaineikiai sukonstravo naują keturvietį lėktuvą. Jis buvo išbandytas Pakruojos apylinkėse praėjusią savaitę. Šis lėktuvas pavadintas „Kruoja“, ir tai jau devintas Vaineikių kūrinys.

LIETUVOS AMBASADORIAUS SUSITIKIMAI PENNSYLVANIJOJE

Š.m. spalio 17 d. Lietuvos Respublikos ambasadorius Jungtinėse Amerikos Valstijose dr. Alfonsas Eidintas, lydimas gynybos, karo, oro ir jūrų pajėgų atstovai). Nutarta stiprinti dvišalį bendradarbiavimą tarp atskirų mūsų šalies kariuomenės (suteikiant prioriteta Sava-noriškos krašto apsaugos tarnybos rinktinėmis) ir Penssylvanijos Nacionalinės gvardijos dalinių, toliau plėtoti Krašto apsaugos ministerijos Civilinės saugos departamento ir Penssylvanijos bendradarbiavimą.

Tautinės gvardijos situacija valdymo centro ryšius, keičiantis pasirodimo nelaimių atvejais ir krizių valdymo patirtimi, tobulinant mūsų departamento struktūrą bei jo veiklą reglamentuojančią įstatymine bazę. Sutarta skatinti abiejų šalių karo kapelionų institucijų bendradarbiavimą.

Atskiras susitikimas buvo skirtas bendradarbiavimo tarp Krašto apsaugos ministerijos Puskarininkų mokyklos Kaune ir Penssylvanijos Tautinės gvardijos Liktinių akademijos klausimams aptarti. Nuspręsta ir ateityje planuoti bendrus renginius puskarininkų mokymo bei jų vaidmens stiprinimo Lietuvos kariuomenėje tema, padėti mokyklai rengti įvairių karinių specialybių mokymo programas. Vizito metu aptarti galimos materialinės paramos mūsų šalies krašto apsaugos sistemai klausimai.

Ivyko ambasadoriaus dr. A. Eidinto susitikimas su Penssylvanijos valstijos gubernatoriaus patareja tarptautinei prekybai Tammy Lindenberg, kuri perdavė gubernatoriaus pasiūlymą ir raginimą skatinti prekybinius bei verslo ryšius tarp Penssylvanijos ir Lietuvos. Lietuvos diplomatai taip pat susitiko su Penssylvanijos valstijos verslininkų grupe.

Spaudos skyrius

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus: Skubiems siuntiniams AIR CARGO. Komercinės siuntos pagal susitarimą. Pinigai pervedami doleriais - nuo išsiuntimo dienos į gavėjo rankas per 2 - 5 dienas.

MAISTO SIUNTINIAI

Du patys populiariausi - tai 55 svarų įvairaus maisto už \$98 ir šventinis už \$39.

\$98.- rūkytos dešros, mėsos konservai, šprotai, vaisių sultys, margarinas, aliejus, sūris, sausainiai, tirpi kava, malta kava, kakava, arbata, cukrus, ryžiai, makaronai, razinos, majonezas, riešutai, žirneliai, agurkai, šokoladas, aspirinas, vitaminai. 55 svarai arba 25 kg.

\$39.- tirpi kava, malta kava, arbata, kakava, vaisių sultys, sausainiai, aliejus, mėsos konservai, aspirinas, vitaminai.

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją. Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St. Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

Mūsų atstovybė Lietuvoje: Vilnius 26-28-27, 26-24-27

CLASSIFIED GUIDE

REAL ESTATE

CENTURY 21
KMECIK REALTOR
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
284-1900

Jei norite peruoti ar pirkti namus, kreipkitės į Danutę Mayer. Ji profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai patarnaus. Įkainavimas greitai.

REAL ESTATE

GRETT PARDUODA

RE/MAX REALTORS
(312) 586-5869
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar parduodant
- Greitas ir sąžiningas patarnavimas
- MLS kompiuteris ir FAX pagalba
- Nuosavybės įkainavimas greitai
- Perkaime ir parduodame namus
- Apartamentus ir žemę
- Pensininkams nuolaida

MISCELLANEOUS

ELEKTROS

[VEDIMAI] — PATAISYMAI
Turiu Chicago miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPOTIS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukšė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 W. 96th Street
Tel. (708) 424-8884
(312) 861-8884

J K S CONSTRUCTION
„Shingle“ stogai ir visų rūšių apkalimai (siding): medžio, aluminiumo ir kt. Turiu darbo draudimą. R. Jankauskas, tel. 708-968-2658.

TAISOME
SKALBIMO IR DŽOVINIMO MAŠINAS, ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORG VENTILUOJUS.
H. Deckys
Tel. 312-585-6624

Noriu pirkti akordeoną arba koncertinę.
Tel. 708-755-6444

SŪDYTOS SILKĖS IŠ KANADOS

Užsisakykite šventėms jau dabar!
20 svarų statinaitė — \$33.00
8 svarų statinaitė — \$19.00
Skambinkite:
708-687-5677
po 4 val. p.p.
Pristatome UPS

U.S. Savings Bonds Make Great Gifts.

A public service of this newspaper

LIETUVA DVIEJŲ OKUPACIJŲ REPLĖSĖ 1940—1944

Albinas Gražūnas

Autorius, kaip sociologas ir žurnalistas, šioje knygoje nušviečia 1940—1942 metų sovietinę ir 1941-1944 m. vokiečių okupaciją. Sovietų Sąjungos per vienerius okupacijos metus Lietuvai padaryti nuokaltiniai čia aptarti analitiškai ir objektyviai.

Redagavo mokslinis red. habilit. dr. Kazys Eriugla. Išleido „Tėvynės sargas“, Vilnius 1996; 396 psl.

Kaina su persiuntimu JAV \$15.00

P.S. Illinois gyventojai dar pridėda valstybės mokesčio 8.75% (\$1.00). Užsakymus siųsti „Draugo“ adresu.

LIETUVIŲ TAUTOS SOVIETINIS NAIKINIMAS

Arvydas Anušauskas

Pratarmėje rašoma: „Tai, kas pasakojama šioje knygoje, yra pagrįsta Lietuvoje ir Rusijoje rastais archyviniais dokumentais, liudytojų prisiminimais ir naujausiomis mokslo studijomis“.

Išleido Lietuvių tautinis kultūros fondas, Chicago 1996; 494 psl., kieti viršeliai.

Kaina su persiuntimu JAV \$18.48.

P.S. Illinois gyventojai dar pridėda valstybės mokesčio 8.75% (\$1.32). Užsakymus siųsti „Draugo“ adresu.

Dalia Sokienė.

Dalia Sruogaite.

metų naujųjų ateivių, „Margutyje“ jau prie senienų tenka priskirti kelis išlikusius gamtos saugininką Valda Adamuką, žurnalistas Henriką Žemeliją, Vytautą Meškauską, taip pat žurnalistas Vladą Vijeikį ir Vytautą Kasniūną. Regis, mes jau tapome paskutiniai anų laikų mohikanai.

— Jūs į Ameriką atvykote jau po Antano Vanagačio mirties. Visgi manciau, kad patekusi „Margutin“ daug girdėjote apie jo įkūrėją ir anuometinę jo veiklą.

— Žinoma, girdėjome, tik viską papasakoti užimtų daug laiko. Norėčiau tik pasakyti, kad jau tada Vanagačio vardas skambėjo kaip kokia didinga legenda. Jis buvo gyvas lietuvių žadintojas ir palaikytojas, nepaprastos energijos ir didelių užmojų žmogus. Norėčiau naminti, kad daug anksčiau Amerikon atvykę lietuviai, daugiausia Vanagačio pastangų dėka, neatšikilo nuo savo lietuviškojo kamieno.

Mes gi, didžiulių būrių atvykę Čikagon, radom daugybę įvairiausių lietuviškų organizacijų, klubų, dienraščių, žurnalu, įstaigų, bankų ir t.t., kurių vadovai buvo, kaip daug kas iš mūsų vadino — „senovės lietuviai“. O „Margučio“ radijas gyvavo jau nuo 1932-ųjų metų. Jame radome gausų būrį intelektualų, profesionalų, valdžios tarnautojų, kurie po savo tiesioginių darbų skubėjo tulkinti „Margučio“. Čia būtina paminėti, kiek prisiminis, svarbiausius „Margučio“ rėmėjus: adv. Antaną Olį, visuomenininką Juozą Bačiūną, dr. Steponą Biežį, bankininką Joną Kazanauską ir daug daug

politinių žinių, sveikatos, teisės, tėvynės grožio, Lietuvos istorijos, vaikų — sekmadienio mokymų, sporto ir panašiai. Kiekvienas „Margučio“ štabo narys turėjo savo užduotį.

Nebuvo tada „Margučio“ radijo programos vieno asmens tvarkomos. Visi dalyviai ir patarėjai galėjo pareikšti savo nuomonę, pasitarti, vienas kitą išklaudyti.

— Teko girdėti, kad jūsų laikais „Margutyje“ dalyvavo ir visai jauni žmonės. Gal galėtumėt bent trumpai juos prisiminti?

— Jau Petro Petručio laikais atsirado gimnazistai — savanoriai, nepaprastai šaunūs vaikinai. Man jie buvo nepažinami taktininkai „Pelkių žiburėlio“ laidoje. Bijau kurį nors praleisti, bet atminty liko Romas Sakadolskis, Vytautas Šumskis, Jonas Miglinas, Linas Regis, Rimas Genčius ir Audrius Regis — pats jauniausias ir uoliausias, seniai jau dirbantis „Amerikos balse“.

— Kaip anais laikais sugyvenot su „Margučio“ vadovybe? Juk jūs pakeitėte laidų formatą, gan tolimą nuo Vanagačio laikų. Ar nebuvo trinties tarp jūsų ir „Margučio“ vadovų?

— Formato nepakeitėm, nes, kaip minėjau, „Margutyje“ buvo daug įvairių skyrių. Tiesa, įnešėm naują — lietuvių literatūros valandėlę, kurią transliuodavom kartą savaitėje, penkiolikos minučių apimtyje.

Su vadovybe jokių konfliktų neturėjome. Patį pradžioje L. Vanagaitienė mūsų naujovę gal kiek šokinavo, nes, pripratusi prie Vanagačio linksmybių, neseniai tapusi našle, vis dar

Kun. Juozas Šeškevičius prie „Lituanicos“ statomų globos namų Sao Paulo Brazilijoje.

Nuotr. kun. K. J. Ambraso

ŠNEKAMĖS SU SAN PAULO LIETUVIŠKOS PARAPIJOS KLEBONU J. ŠEŠKEVIČIUM

— Gerb. kun. klebone, Jums Lietuvos prezidentas A. Brazauskas, lankydamsis Brazilijoje, norėjo įteikti DLK Gedimino ordiną, kurio Jūs nepriėmėte. Kas Jus tokį žingsnį paskatino žengti?

— Sibiro platybėse, o tuo pačiu Lietuvoje, yra tiek daug žmonių, kurie dėl lietuviybės iškentėjo šitiek kančių, badą ir šaltį, perėjo kalėjimus ir gulagų kryžius kelius, o jiems niekas nekabino ant krūtinės žymenų. Tad nedera mums, kurie, palyginti su anais kankiniais turėję kur kas lengvesnę dalį, puoštis ordinais ir medaliais.

Iš viso kaip Jūs vertinate prezidento kelionę po Pietų Amerikos ir kitas šalis?

— Kai Brazilijoje valdžios vyrai, pasikvietę savo draugus, valstybės pinigais leidžiasi į keliones, tai žmonės tokius pažmonius vadina „linksmybės traukiniais“. Mano supratimu, ir Lietuvos prezidento kelionė po Pietų Ameriką buvo toks „linksmybių traukinys“. Juk aštuoni asmenys skraidė lėktuvais, gyvenome viešbučiuose, o kokia Lietuvai iš tokių kelionių nauda? Prisiminus skurdę gyvenančius tautiečius, mažas pensijas, kaip sovietmečiu vis kartojamus ir neįsėdimus pažadus, argi galima pagirti už tokias milžiniškas veltui išvaistytas tautos lėšas. Šios Prezidento delegacijos sudėtyje buvo vienas gražia uniforma apėtaisęs karius. Prezidentas, jį pristatydami lietuviai visuomeni, pasakė: „Štai kaip atrodo Lietuvos kariuomenė“. Tuo tarpu mes lietuviškoje spaudoje skaitome tokias žinias: basa ir apipylusi Lietuvos kariuomenė veržiasi į NATO.

— Kaip pakliuvote į Braziliją ir kur šioje šalyje dirbate?

— Kadai perskaitiau Petro Babicko knygą „Brazilija“, kur buvo aprašytas vieno Brazilijos miestelio sekmadienis... žmonės

ėjo iš bažnyčios, bet šv. Mišių ten nebuvo, nes šis miestelis, kaip ir daugelis kitų, neturi kunigo... „Taigi, jei jau net miesteliai neturi kunigo, — pagalvojau sau vienas, — važiuoju į ten“. Taip pakėliau sparnus į Braziliją. Nors kolegijos rektorius siūlė tęsti studijas ir apsiginti disertacija, mane labiau viliojo pastoracija. Suzinodamas, kad panūšęs keliauti Brazilijon, J.E. vyskupas Vincentas Padolskis pasiūlė man važiuoti į San Paulo miestą dirbti šv. Juozapo parapijoje vila Zelinoje. Aštuonerius metus buvau šioje parapijoje vikaru. Į čia atvažiuoju, tikai mokėdamas portugalų, k. vieną žodį: savo vardą Žosė (Juozas). Todėl daugiausia dirbau su lietuviais. Preleatas Pijus Ragažinskas rūpinosi vietiniais brazilais. Anuomet bažnyčia buvo pilna lietuvių. Per Velykas ir Kalėdas žmonės netilpdavo bažnyčioje. Buvo įsteigta lietuviška mokykla, kurios vaikai susirinkdavo po pamokų, o 6 mokytojai be jokio atlyginimo dirbo tokiose popietinėse mokyklose, kur mokėsi apie 200 vaikų. Mokytojai kasmet rengdavo kalėdines eglutes. Pradėjo veikti ir vakarinės mokyklos. Pagyvėjo ateitininkų veikla, buvo suorganizuotas choras, tautinių šokių grupė ir akordeonų orkestras. Mieste išgarsėjo Jaunimo šventės, kurias supildavo ne tik jaunimas, bet ir daug visokio amžiaus lietuvių iš viso miesto ir apylinkių. Scenon neretai stodavo apie 100 žmonių. Ateitininkai pastatė apie 10 dramų veikalių. Lietuviškos pamaldos kas mėnesį būdavo 4 apylinkėse, kur irgi būdavo suorganizuoti vakarai su programomis. Kadangi kunigai nuomojosi namelį, pradėjome rinkti pinigus, pastatėme nemažą kleboniją ir jaunimo namus. Iš Vila Zelinos buvau paskirtas mažajon vyskupijos seminarijon dėti lotynų, k. ir matematiką. Nors čia tu-

„Lituanicos“ koplyčia Sao Paulo Brazilijoje.

Nuotr. kun. K. J. Ambraso

rečiau daug pamokų, bet tas laikas man buvo pats laisviausias per visą kunigystę. Vėliau buvau paskirtas klebonu į mažą miestelį Cipo, kur didelė parapija jau 7 metus neturėjo kunigo. Per įvesdinimo iškilmes bažnyčion sugrūžėjo daug žmonių, kurie paaugojo 400 kruzeirų, o mieste kursuojančio autobuso bilietas anuomet kaštavo 300 kruzeirų. Netgi pramisti klebonui anuomet buvo sunku. Toje parapijoje nebuvo nė vieno, baigusio aukštųjų mokslus. Tebuvo vienintelis, jokių ryšių neturįs su vietos žmonėmis, geležinkelio gydytojas. Miestelio šviesiausios asmenybės — trys pradžios mokyklos mokytojos. Kiti mokytojai atvažiuodavo iš San Paulo, nes visoje parapijoje buvo apie 100 pradžios mokyklos klasių. San Paulo gimnazija telankė keli emigrantų japonų šeimų vaikai. Man pasisekė keturiuose apylinkėse atidaryti pradžios mokyklos klases, kurioms patalpas daugiausia padovanodavo parapija. Vienoje vietoje, pamaldas susirinkdavo nemoką nei skaityti, nei rašyti brazilai. Parapijoje turėjau 15 koplyčių, išimėčiau po didžiulius plotus. Dvi tokias koplyčias pastatėme mano klebonavimo metais, kitas turėjome remontuoti. Iš vienos koplyčios sienų ištraukiau du kilogramus vinių, nes parapijiečiai vis kalė į jas vainikus ir kitus papuošimus be atvangos per tuos kelis metus, kai nebuvo kunigo. Sekmadieniais aukodavau trejus šv. Mišias ir kai kada reikėdavo nuvažiuoti net 200 km. Taigi per metus išvažinėju 50.000 km. Gerai, kad sekmadieniais ir talką atvykdavo du kunigai, apie 20 klierių ir seselių. Kiekvienoje koplyčioje turėdavo katekizmo pamokas ir Žodžio liturgiją. Po penkerių darbo metų susirgau ir pusemį visi negalėjau dirbti. Kai pasveikau, vyskupas pasakė organizuoti kaimo ūkio mokyklą. Užmiestyje gavę 8 ha, iškirtome medžius ir išlyginome žemę. Už surinktus pinigus pastatydinome bendrabutį, kur gyvena mokiniai, koplytėlę, dirbtuves ir patalpas pamokoms. Čia vaikai buvo mokomi daržininkystės, batiuvystės, mechaniko ir staliaus darbų. Išliko ir 4 klasių pradžios mokykla, kur mokėsi 200 vaikų, kuriuos maitindavome, nes jie tik pavalgę galėdavo sėsti prie mokslo. Šiame krašte dažnam įprasta sąslavas mesti ant žemės. Tačiau mes savo mokykloje pripratino mokslieivius laikyti švaros. Net inspektoriai atvažiuojo stebėdavosi.

Kaimo ūkio mokykla globojo kelias indėnų šeimas ir pagal išgales šelpė tos apylinkės neturtinguosius. Vietos gyventojams buvo pastatyti 14 gyvenamųjų namų. Tą patį metų pirmąsias Bažnyčios žingsnis šioje apylinkėje. Toji mokykla įsteigta neturėjo jokių pastovių pajamų, o tik kelias karves, augino kiaušius ir vištukas. Maisto likutiai būdavo rankiojami iš miesto restoranų ir valgyklų. Šitaip būdavo gaunama šiek tiek pajamų. Mokykla daugiausia buvo išlaikoma miesto parapijų. Kai toji mokykla perėjo į kitas rankas, kardinolas man pasiūlė dirbti Vila Zelinoje, reikalingoje lietuvių kunigo.

— Ka galite pasakyti apie lietuvišką šv. Juozapo parapiją, kurioje jau 30 metų dirbate?

— Šioji parapija buvo materialiai ir dvasiškai neturtinga. Jos klebonas su dviem vikarais kėlė mėnesius visiškai negalvojęs, nes pinigų vos užtekdavo sumokėti už šviesą, vandenį ir kitas būtiniausias išlaidas. Šiandien portugalaiškai kalbanti parapija medžiaginiu požiūriu yra viena stipresniųjų. Dvasinis parapijos gyvenimas yra gyvas: bažnyčion žmonės ateina gau-

ĮŽIEBTA GERUMO UGNELE ŽIŪRIONYSE

ANTANINA URMANAVIČIENĖ

Jau buvo gan seniai, kai rugpjūtis, kvėpiančio lietuviško darželio gelėmis pasipuošęs, užleido vietą rudens pirmagimiui — rugsėjui, kuris labai prašė, kad jo pirmoji diena skęstų kaitriose spinduliuose ir gražiose kardelių bei jurginų žieduose, kad 1-oji diena būtų visad šaisti, nes tai vaikų ir gelii diena.

Mūsų žemės vingiuotais ir tiesiais takais ir keleliais, miestų gatvėmis gelėmis nešini, ir savo antruosius namus ejo vaikai. Tik pirmokėlių neramiai plakė širdelės — juos bauginio nežinia, į kurią ejo išsikibė mamos rankų.

Tos dienos — rugsėjo pirmosios — neužmiršamos. Jos be skersėjų, be lietuvių, visad jaus-

mingos ir brangios, jos nepakartojamos ir mokytojai, ir mokiniai, ir tėveliams.

Esu nepaprastai laiminga ir dėkinga Alfonsui Vitkauskui, kad galėjau pasidžiaugti šviesios mokslo metų pradžia Žiūronių pradinėje mokykloje Prienų rajone.

Šiam kaimui ir vaikų ir geliių šventė ypatinga, nepaprastai džiaugsminga. Juk nuo 1992 m. Žiūronių vaikučiai turėjo keliauti į kitas už keleto kilometrų mokyklas. Gi savo, menanti tamsų caro laikmetį buvo uždaryta. Liūdna, vieniša ir aplesyta mokykla merdėjo 4-rius metus. Buvo vaikučių. Tai kodėl ją uždarė? Ir dar nepriklausomos Lietuvos laikai!

Dažnai parvažiuodavęs savo gimtinę A. Vitkauskas, su didele širdgėla žiūrėdavo į tuščią nykstančią, bet pasiilgusią vaikų klegesio, mokyklą. Šioje mokykloje jis pažino pirmąsias raides, čia buvo jo antrijsi namai, kurie dabar be šviesos, be mokytojos rankos, tikrinančios mokinukų parašytus diktantus.

Mintis bet kokia kaina įžiebtis šviesą mokykloje neleidžia nurimti nei dienai, nei nakti. Reikėjo surasti pritariančių šiam kilniam tikslui. Pradžią buvo sunki — rėmėjų nebuvo. Jis, Alfonsas, Žiūronių kaimo Don Kichotas, vienas atkakliai siekė įgyvendinti savo sumanymą — atkurti mokyklą. Pradeda šviežią darbą su tėvais. Gera patarė „Lašas po lašo ir akmenį pratašo“. Džiaugėsi Alfonsas sulaukęs tėvų pritarimo. Pagaliau mokykla miegojusi 4-rius metus letargo miegu bunda. Organizuojama mokyklų Kalėdinė eglutė. Jauna, graži mokytoja SPI III k. studentė, Vilma Brūgaitė su mažaisiais parėngė koncertėlį. Kur buvęs kur nebuvo ir Kalėdų Senelis su dovanėlėmis atbildejo. Ta vakarą visas atgijo. Rūpestingų tėvelių rankomis mokykla buvo sutvarkyta, susilūdyta.

Atgijusi mokykla gaivino ir kaimą. O vaikučiai aktyviai ruošiasi šv. Velykoms. Ir vėl su jais miela mokytoja Vilma. Garsėja Žiūronys ir ankstesniais laikais dirbusiais mokytojais. Apie juos daug parašyta „Vieno kaimo istorija“ knygelėje. Juozas Raškauskas pasakojimus užrašė Aušra Rimavičiūtė. Apie tragišką mokytojų likimą ir noriu papasakoti. Šiltai žodžiais minimas mokytojas Vincas Matulevičius, kuris atvyko į Žiūronis 1933 m. Jo buvo sukurta Šaulių sąjungos kuopa. Labai rūpinosi mokyklos aplinkos sutvarkymu. Pasodino didžiulį sodą, nuo kelio pusės aptverdamas eglaitėmis. Įsteigė „Jaunųjų ūkininkų“ ratelį. Jo geri darbai primena Kurnėnų mokyklos pirmojo direktoriaus M. Ražansko darbus.

Sunkiais okupaciniais laikais enkavedistai jį suėmė ir nuteisė. Atlikti „bausmę“ buvo išvežtas į Karagandos sritį. Džiaugėsi Žiūronių kaimo gyventojai, o ypač jaunimas, kai mokyklos duris pravėrė jaunas energingas iš Daugirdų kaimo mokytojas Kazimieras Petraška. Visi žiūroniečiai pamilo savo mokytoją, tačiau jo veikla nepatikto bolševikams ir nutarė jį atsikratyti. 1950 m. pavasarį buvo paimtas sovietinė armijon. Prieš išeidamas, aplankė senelių kapus, o mažame kalendoriaus lapely, blogos nuojautos slegiamas, parašė: „Mama, nelauk! Nesulauksi!“

Tai buvo labai liūdnas pavasaris. Reikėjo palikti savo mažuosius bičiulius — mokinukus, reikėjo atsiveikinti su širdžiai mielu darbu. Tarnavo Slucko mieste Gudijoje. 1952 m.

DRAUGAS, ketvirtadienis, 1996 m. spalio mėn. 24 d.

5

vasarą jo tėvelius pasiekė kraupi žinia „...Tavo sūnus... už tėvynės išdavimą nuteistas mirties bausme. Nuosprendis įvykdytas 1952 m. gegužės 20 d.“. Su Kazimieru buvo sušaudyti dar 3 lietuviai. Nuteistųjų kaltė — antitarybinė šnipų tautinė organizacija, kurios tikslas pabėgti į ginkluotas Lietuvos patriotų gruputes.

Alfonsas Vitkauskas, gerai pažindamas visus Žiūronių mokytojus ryžtasi, statydinti paminklą mokytojams. Tai būtų paminklas ir visos Lietuvos mokytojams. Šį kilnų darbą sutinka atlikti broliai Vitas ir Antanas, buvęs partizanas, Ambrulevičiai. Sumanyta ir padaryta. Prieš mokyklą iškyla balta, daili, jauno mokytojo, vienoje rankoje laikancio gaubli, kitoje — knygą, panaši į Kazimierą Petrašką, skulptūra. Nors mokytojai jau yra, bet mokykla dar neatkurta. Ilgus varginančius kelius ir aukštas instancijas su tėvų prašymais ir pageidavimais Alfonsui teko nueiti, kol pasisekė įrodyti, kad kaimui tikrai mokykla reikalinga. Padėjo rūpintis ir Balbieriškio seniūnas Antanas Vilkas.

Vykusi arši tarp Gėrio ir Blogio kova baigėsi pergale, kuri buvo pažymėta 1996 m. rugpjūčio 17 d. didele švente. Mokyklos sienos pasipuošė dviem gražiai išdrožinėtomis medinėmis iškabomis su užrašais. Vienoje — „Žiūronių pradinė mokykla. Atstatyta 1996 m.“ ir kitoje — „Žiūronių kaimo muziejus įkurtas 1996 m.“

Ilgai ir kruopščiai rinko eksponatus gimtojo kaimo muziejui Alfonsas Vitkauskas. Malonu, kad jame puikuojasi ir simboliniai gražūs mediniai raktai, kuriuos pagamino Alytaus dailių amatų mokyklos tautodailininkai. Sieną puošia V. Zabitos nutapytas mokytojo K. Petraškos portretas, jaunimo globėjo Don Bosko paveikslas. Muziejuje yra ir kt. asmeniniai mokytojo daiktai ir baldai. Sugrįžo ir muziejų ir sena, bet garbinga mokytojos P. Baranauskienės išsaugota iki karinė mokyklos iškaba.

Rugsėjo 1-osios skambutis pakvietė į Žiūronis Prienų raj. švietimo skyriaus vedėją A. Grišką, mokyklos inspektoriaus Alytę Bagušinskienę ir Rimantą Sidoravičių, mero pavaduotoją Praną Morkūną, Balbieriškio seniūną Antaną Vilką. Prie paminklo Mokytojams puokštės geliių ir labai gražiai pasipuošę laimingi mokiniai dainavo, deklamavo eiles, o su jais jaunutė mokytoja Vilma. Mamyčių akyse žibėjo džiaugsmo ašaros — jų vaikučiams daugiau nereikės vargti — toli vaikščioti į mokyklą. Visi svečiai labai gražiai kalbėjo, linkėjo sėkmės ir sveikatės.

Rugsėjo 1-osios skambutis gražino ir rugpjūčio 17-ąją. Tai buvo labai graži iškilminga šventė, skirta mokyklėlės, muziejaus ir Mokytojams pamink-

lo atidarymui. Šventė prasidėjo šv. Mišiomis Balbieriškio bažnyčioje, kurias aukėjo Balbieriškio klebonas Vosylis, koncelebravo kunigai Pr. Gavėnas ir I. Sadauskas.

Šventėje dalyvavo ir pats švietimo ministras Vladas Domarkas, pavadindamas renginį „dvasios puota“.

Džiugu, kad Žiūronyse tą dieną dalyvavo ir alytiškiai: Lietuvos laisvės gynėjai J. Petraška ir K. Savičius, tremtiniai, Tėvynės sąjungos nariai: rajono savivaldybės administratorius Kęstutis Kviecinskas, J. Jakinevičius ir kt., Alytaus miesto švietimo skyriaus inspektorių Elvyra Aleknavičienė, Vankiškių pradinės mokyklos mokytoja Albina Sviderskienė, atsivežusi savo mažylis su gražia programėle.

Prienų raj. laikraščiuose gražūs ir prasmingi mūsų alytiškių pedagogų žodžiai: „Kraujo upė nuplukdė laikas, kiek mokytojų kaulelių liko dūlėti amžino įšalo žemėje“, — kalbėjo E. Aleknavičienė, — „nužudytas jaunas mokytojas K. Petraška davė visiems pamoką, kaip reikia mylėti Tėvynę“.

Laikraščiu „Lietuvos aidas“, „Valstiečių laikraštis“, Prienų raj. „Gėlupis“ ir „Gyvenimas“ puslapiuose gražiai aprašytas šis didis įvykis ne tik Žiūronims, bet ir visai Lietuvai, su didele pagarba juose minimas ir Alfonsas Vitkauskas vardas.

Juk jo dėka atgaivintos gimtinėje gegužinės pamaldos. Jo iniciatyva 1995 m. rugpjūčio 15 d. suvažiuavo visi, kas gimė ir augo Žiūronių kaime, grįžo į kryžių šventinimo šventę.

Gyvena Alytaus padangėje Alfonsas Vitkauskas, kuris labai myli savo gimtąjį kaimą, savo gimtuosius namus. Jo gimtinė nepalūžo nuo karo ir pokario negandų. Žiūronyse neatsirado nė vieno sribo, o 8 pačius gražiausius jaunus vyrus, kovojusius už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę nuo enkavedistų slėpė ir glaudė Balbieriškio miškas.

Lai skaisčiai šviečia Alfonso meilės, ryžto ir gerumo įžiebta ugnelė, o jos mažos kibirkštės teuzdegą visų širdis dideliu gerumu ir meile žmogui, gimtinei, savo Tėvynei.

EKONOMIŠKAS ŠILDYMAS

Kupiškio rajono savivaldybė nutarė kai kuriose rajono mokyklose įrengti ekonomišką šildymo sistemas. Tam numatyta įsigyti itališkų skystojo kuro katilų.

Beje, tokie katilai jau įrengti kai kuriose Telšių rajono mokyklose. Praėjusį sezoną v. no kvadratinio metro šildymas telšiškams kainavo vidutiniškai 2,6 lito. Tai gerokai pigiau, negu deginti akmenis anglis. Išsamiau susipažinti su ekonomiškais šildymo sistemomis ir Telšių buvo išvykę Kupiškio rajono savivaldybės specialistų grupė.

PADĖKA A.ŲA.

ANASTAZIJA USEVIČIENĖ

Mano mylima Žmona ir Motina mire 1996 m. rugpjūčio 26 d. Palaidota šv. Kazimiero Lietuvių kapinėse, Chicagoje rugpjūčio 30 d.

Dėkojame visiems atsilankiusiems į koplytą ir palydėjusiems Velionę į Amžino Poilsio vietą. Taip pat už aukas šv. Mišiomis ir už gelias.

Nuoširdus ačiū kun. J. Vaisnui už maldas koplyčioje, atnašautas šv. Mišias bažnyčioje ir apeigas kapinėse.

Didelis ačiū Fausui Stroliai giedojusiam ir vargonavusiam šv. Mišių metu.

Ačiū karsto nešėjams ir padėka D. Petkui už malonų patarnavimą.

Liūdesyje likęs vyras Vladas, dukros Jolanta ir Danutė su vyru Gene.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Vainis Aleksa ruošia Ateities savaitgalio tradicinę literatūros vakarą, kuris įvyks penktadienį, lapkričio 8 d. Jaunimo centro kavinėje. Šis literatūros vakaras bus skirtas šimtui mirusiam poetui Henrikui Nagiui. Ateities savaitgalis įvyks lapkričio 8-10 dienomis Čikagos Jaunimo centre ir Lemonto Ateitininkų namuose.

Žurnalistas Aurelijos M. Balašaitienės paskaita spalio 27 d., sekmadienį, 12 val. p.p. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje saleje. Šia paskaita baigsiame „Moters savaitgalio“ renginį. Po paskaitos „balandėlių“ pietūs. Kviečiame visuomenę paskaitoje ir pietuose gausiai dalyvauti. „Moters savaitgalio“ rengia PLC renginių komitetas.

Draugo fondo garbės narių diplomai, tiems, kurie jų dar nėra gavę, bus įteikti metiniame DF narių suvažiavime, š.m. spalio 26 d., šeštadienį, Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje. Čikagoje ir apylinkėse gyvenantieji garbės nariai, jais tapę šiais metais maloniai kviečiami dalyvauti suvažiavime. Registracija prasidės 9 val. ryte.

Lietuvos Vyčių senjorų kuopos valdyba rengia visu šios kuopos narių, jau iškilavusių Amžinybėn, prisiminimą šv. Mišiomis, kurios bus aukojamos antradienį, spalio 29 d., 10 val. r. t. Marijonų koplyčioje, prie „Draugo“. Po Mišių bus trumpas susirinkimas ir kavutė vienuolyne. Visi kuopos nariai ir priėjantieji maloniai kviečiami dalyvauti.

ALTO pagalbinis Finansų komitetas yra išsiuntinęs knygetas su laimėjimo bilietais, kuriuos reikia užpildyti ir šaknelės grąžinti iki spalio 25 d. Komitetas maloniai prašo tai kuo skubiau padaryti, nes laimingųjų numerų traukimas bus lapkričio 2 d., ALTO atstovų suvažiavimo Čikagoje metu.

x Kalėdiniai siuntiniai iš Lemonto Kaip ir kiekvieną mėnesio paskutinį sekmadienį, spalio 27 d. Baltia Express priimtis kalėdinius siuntinius į Lietuvą Lemonto lietuvių centre nuo 9 val. ryto. Daugiau sužinosite paskambinę nepamokėdami tel. 1-800-SPARNAI arba 1-800-772-7624.

(sk)
x Lietuvių Fondui vajaus proga aukoję: \$5,000 „X“; po \$200 Albinas ir Aldona Karaliūnai; dr. Juozas Makštutis; \$150 Izabelė Laučienė; po \$100 Alfonsas Gečas, dr. Roman Kaunas, Algimantas ir Dalia Urbučiai, Anthony Žilinskas. Visiems nuosirdžiai dėkome ir prašome aukas siųsti bei įsigyti bilietus lapkričio 9 d. pokyliui LF būstinėje, 14911 127 St., Lemont, IL 60439, tel. (630) 257-1616.

(sk)
x Jurgis Dereška, Lyndhurst, OH, kas mėnesį atsiunčia Lietuvos našlaičiams \$10. Dėkojame Jam! „Lietuvos Našlaičių globos“ komitetas, 2711 W. 71 st., Chicago, IL 60629.

(sk)
x 25-tos metinės lietuvių fotografijų parodos atidarymas spalio 25 d., penktadienį, 7:30 v.v. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Visi kviečiami.

(sk)
x NAMAMS PIRKTI PASKOLAS duodamas mažais mėnesiniais įmokėjimais ir prieinamais nuosimčiais. Kreipkitės į Mutual Federal Savings, 2212 West Cermak Road. Tel. (312) 847-7747.

PUTNAMO RĖMĖJŲ VAKARIENĖ

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų (Putnamo) rėmėjos per metus ruošia tris renginius: sausio mėn. pal. Jurgio Matulaičio minėjimą, birželio mėn. – metinį narių susirinkimą – pusryčius ir dabar metinę vakarienę.

Kaip kiekvienais metais vakarienė prasidėjo šv. Mišiomis Tėvų Jėzuitų koplyčioje. Šv. Mišių aukoją kun. Juozas Vaišnys ir koncelebrantas prel. Ignas Urbanas. Kun. Vaišnys priminė, kad šios Mišios yra aukojamos už mirusius ir gyvus seselių rėmėjus. Per Mišių giedoją Dana Stankaitytė, vargonais pritariant Manigirdui Motekaičiui. Solistė savo sodriu ir gražiu balsu su giliomis mintimis giesmėmis praturtino šias pamaldas. Po Mišių visi dalyviai rinkosi į Jaunimo centro didžiąją salę vakarienei. Rėmėjų pirmininkė Julija Smilgienė padėjo visiems susirinkusiems, kurie, paremdami sesėles moraliai ir materialiai, padeda įgyvendinti jų užsimečius planus.

Pirmininkė pristatė svečius, kuriuos šv. Sostas, įvertindamas jų krikščionišką veiklos darbą, apdovanojo garbės ženklais. Marija Remienė, išbuvusi 25 metus seselių rėmėjų pirmininke, buvo apdovanota „Pro Ecclesia et Pontifice“ medaliu, o dr. Petras Kisieliūš Šv. Silvestro riterio ordinu.

Taip pat pirmininkė priminė, kad ilgametė rėmėjų sekretorė Valerija Čepaitienė dėl ligos negalėjo dalyvauti šioje vakarieneje. Viešnia iš Lietuvos seselė Daiva Kuzmickaitė pirmiausia pasveikino susirinkusius ir padėkojo visiems už dosnią paramą. Nekaltai Pradėtosios Marijos seselių Lietuvoje ne daug darbo daug, o rankų mažai. Seselė sakė, nors vienuolyno centras yra Marijampolėje, tačiau po kelias sesėles dirba Marijampolėje, Kazlų Rūdoje, Alytuje, Kaišiadoryse, Panevėžyje, Telšiuose, Vilniuje. Seselės rūpinasi visais: vaikų darželiais, pavalgydina ir priklaudžia gatvės vaikus, dirba mokyklose, moko katekizmo, prižiūri senelius prieglaudose, gelbsti prie parapijų, suteikia pagalbą visiems kas tik prašosi. O dabar dar naujas rūpestis – atgauta šv. Kryžiaus (Bonifratų) bažnyčia Vilniuje.

Seselė tęsė savo pranešimą apie Pal. Matulaičio namus Kaune. Ten kas savaitę vyksta susirinkimai, suvažiavimai, susirenka tiek žmonių, kad netelpa į koplytą. Reikia daug darbo ir patirties visą veiklą suderinti ir sureguliuoti. Taip, kad seselėms reikia visokeriopai padėti.

Meninę programą dalį atliko aktorė Audrė Budrytė. Savo išraiškingu žodžiu padėkavo iš Šatrijos Raganos raštų apie geles ir Kazio Bradūno poemos eiles. Reikia pažymėti, kad tiek Dana Stankaitytė giedojusi per Mišias, tiek Audrė Budrytė, joms skirtus honorarus paaukojo seselių geriems darbams.

Prieš vakarienę kun. J. Vaišnys, SJ, pakalbėjo maldą, primindamas Evangelijos žodžius, kad, ką padarėte vienam iš mažutėlių – man padarėte. Ir už tai, kai nueisite pas Viešpatį, Jis tą patį pasakys. Gal tikrai už mažus netobulumus reikės kiek pabuvoti skaistykloje, o vėliau gausite garbės vainiką.

Po tokių padėrinančių žodžių rėmėjai pavakarieniavę išsiskirstė toliau testuoti savo užsimečius gerų darbų veiklą.

Saulė Jautokaitė

„GIRIŲ AIDO“ KONCERTAS ČIKAGOJE

„Girių aidas“ nenutyla, aidas tolimų rūsėlių dienų. Vėl ir vėl dainom prabyla iš jaunystės metų neramių. Girių aidas skrodžia tylą ir iš rėvų, žvirduobių, raistų partizanai – milžinai pakyla ir dainuoja su mumis kartu“. Taip kalbėjo koncerto pradžioje Antanas Paulavičius, ansamblio meno vadovas. Šį vyrų ansamblių sudaro partizanai ir tremtiniai. Ir šių vyrų dainos 2 val. užbūrė gausiai susirinkusius klausytojus didžiojoje J. C. saleje, 1996.10.20, gražią sekmadienio popietę. Koncertą rengė Lietu-

Veltui skambinimas i Lietuvai! MERRILL LYNCH bendrovė švenčių proga suteikia žmonėms dovaną – veltui skambinimą į užjūrį. Skambinti bus galima gruodžio 7 dieną, šeštadienį, nuo 9 iki 11 val. ryte, iš Merrill Lynch bendrovės raštinių, kurios yra Sears dangoraižio pastate. Šis nori šia lengvata pasinaudoti, prašome registruotis Socialinių reikalų raštiniame – „Seklyčioje“.

Spalio 15 d. „Draugo“ 1 psl. straipsnyje „Socialdemokratų internacionalas ir NATO“ paminėta netiksliai Lietuvos atstovė pavardė. Suvažiavime socialdemokratams iš Lietuvos atstovavo Daiva Jakaitė.

LKVS-gos Ramovės Čikagos skyriaus narių susirinkimas bus spalio 27 d., sekmadienį, 12 val., Jaunimo centre. Kviečiami visi skyriaus nariai susirinkime dalyvauti.

Šv. Kazimiero lietuvių kapinių sklypų savininkų draugijos metinis susirinkimas šį sekmadienį, spalio 27 d., 2 val. p.p. vyks Gage Parko auditorijoje, esančioje prie Western ir 55 gatvės sankryžos. Visi kapų sklypų savininkai ir šv. Kazimiero lietuvių kapinėmis susirūpinusi visuomenė kviečiama dalyvauti.

Čikagos Lietuvių pensininkų sąjungos nariai kviečiami dalyvauti labai svarbiame pasitarime spalio 31 d., ketvirtadienį, 2 val. p.p., Vytauto Didžiojo šaulių rinktinės namuose, 2417 W. 43rd St., Chicago. Ypač kviečiami gausiai dalyvauti tie, kurie domisi ir rūpinasi sąjungos reikalais. Po pasitarimo visi bus vaišinami kavute bei kepiniais.

x TRANSPAK praneša: „Garažus automobiliams Kaune žmonės pardavinėja be firmų pagalbos. Miesto pakraštyje garažai galima nusipirkti už 4 - 6,000 litų (1 - 1,500 dol.). Centre garažai gerokai brangesni, jų kaina gali siekti net 16,000 litų (4,000 dol.).“ Pini-gai, siuntiniai ir komercinės siuntos į Lietuvą. Maisto siuntiniai. TRANSPAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL, tel. 312-436-7772.

(sk)

„Vilniaus stiklo“ studijos ir „Jiesios porceliano“ gamyba ekspozuota J. Thompson (buvusiam Illinois Center) pastate, Čikagos vidurmiestyje, rugpjūtį 23-27 d.

vos Partizanų globos fondas, paremti dar gyvus likusius partizanus Lietuvoje.

Visi klausėsi labai susikaupe ir sujaudinti dainomis perduotos tos kilnios ir tragiškos Lietuvos istorijos dalies, kai partizanai 10 m. gynė Lietuvą, nebodami nieko ir aukodami net savo gyvybes už ją. O tos dainos savo žodžiais ir melodija skverbėsi į širdį, vilgė akis ašaromis. Žvelgdami į tuos dainuojančius vyrus, tuos gyvus anų dienų kovos už Lietuvos laisvę simbolius, kurie ir po tiek metų kančių bei vargų stovėjo tiesūs, jauni širdyse.

Klausytojai tartum matė juose visus žinomus ir nežinomus partizanus, kurie sukūrė ir šias dainas, kurias jie atvėžė pas mus.

Prieš koncertą „Lietuvos Partizanų globos fondo“ narė Marija Remienė pasveikino svečius, atėjusius pagerbti partizanus, tą patriotiškiausią nusiteikusių tautos dalį. Ji pabrėžė, kad partizanų dėka sovietiniai okupantai nedrįso skverbti į Lietuvą taip, kaip jie skverbėsi į Latviją ir Estiją. Ji išskvietė į sceną ansamblių.

Jų programa buvo dviejų dalių. Pirmoje dalyje jie sudainavo dainą „Kritusiems Lietuvos partizanams“ kuria norėjo juos pagerbti (A. Paulavičiaus žodžiais ir muzika), kuri nuskambėjo itin įspūdingai. Tada A. Paulavičius, ansamblio meno vadovas, supažindino klausytojus su ansamblio vyrais: Vincentas Kuprys, 2 kartus buvęs tremtinys, Vilniaus operos solistas; Antanas Lukša „Arūnas“ legendinio Juozo Lukšos „Daumanto“ brolio, buvusio žaslių gimnazijos direktorius, palikęs mokyklą, išėjo kovoti už Lietuvos laisvę.

Perėjęs įvairius kalėjimus ir lagerius, jis vienas iš 5 brolių liko gyvas. Jis yra dabar Lietuvos Politikinių ir Tremtinių s-gos pirmininkas. Vytautas Balsys yra tragiškos šeimos narys, nes krito du jo broliai ir tėvas. Jis už partizanavimą visą savo jaunystę – 19 metų – praleido už spygliuotų vielų. Jis dabar yra Lietuvos Partizanų štabo viršininkas.

Vladas Šiukšta nuo 14-tų amžiaus metų partizanų ryšininkas, 16 m. jau suimamas, tardomas, kankinamas, 17 m. – pasiūstas į katorgą, kurioje praleido 10 m. Dabar jis yra Jonavos Tremtinių choro vadovas Antaną Paulavičių pristatė V. Balsys. Jis yra tremtinys, kompozitorius, poetas, rašytojas. Jis – Kauno Politikinių ir Tremtinių choro ir „Girių aid“ muzikinis vadovas.

Pirmoje koncerto dalyje vyravo nežinomų autorių dainos, liūdunos, graudžios, kalbančios atsiviekinimo žodžius motulei, apie pavasarį, kurio gal jau nebeamatys, motina, kurios 3 sūnūs žuvo, išėję į kovą ginti tėvynę. Daina „Partizanų

(sk)

Nuotr. Indrė Tytėkaitė

Kryžius Lukšų tėviškėje, Juodabūčių kaime. Čia gimė ir augo kilnieji Lietuvos laisvės kovotojai – partizanai Juozas ir Antanas Lukša.

knygos „Kraujo upeliai tekėjo“. Tai paskutiniojo Lietuvos partizano paskutinis žodis. Labai giliai mintin įsivėrė to partizano rašyti žodžiai, kad jis nebijo nieko ir galis viską iškentėti, bet bijas tik, kad mano tauta neprarastų atminties.

Pasibaigus koncertui, sužavėti klausytojai sustoję audringai plojo ansambliui! Dėl to sol. V. Kuprys ir ansamblis, atsišildę, padainavo dar dvi dainas: „Žemė Lietuvos“ ir „Trys spalvos“, kurias iš širdies traukė kartu su ansambliu visa salė!

M. Remienė, dėkodama ansambliui, sakė: „Jūs esate mums Dievo dovanai! Jį dėkojo ir publikai. Dainininkai buvo apdovanoti gelėmis. Po to ALVUDO atstovai A. Kirvaitis, p. Kovas ir p. Nisura) įteikė dainininkams po šimtinę „ant arbatos“ ir vaistų „ant sveikatos“, o mokytojai Benedikta ir Jonas Grigai, dr. Jono Adomavičiaus vardu, įteikė kiekvienam ansamblio nariui po tūkstantinę. P. Benedikta sveikino ir palinkėjo: „Dainuokite, broliai, dainuokite! Tegul niekada nenutyla daina,

apie mūsų krašto legendarinę gaidynę“. Taip ji išsakė visų salėje esančių mintis ir norus! M. Remienė dėkojo dr. J. Adomavičiui, pavadindama jį „mūsų laikų samaritetiu“.

M. Remienė suminėjo visus Lietuvos Partizanų globos fondo v-bos narius bei paaiškino, kad šis fondas remia kasmet 461 partizaną. Bet mirtis kasmet vis retina jų eiles. Dėkojo svečiams už atsilankymą ir gražų, šiltą „Girių aid“ priėmimą. „Jūsų atsilankymas, tai parama Partizanų globos fondui“. Ji kvietė visus į kavinę pavakarieniauti ir dar pabendrauti su „Girių aid“ dainininkais. (Skania vakariene paruošė Ona Norvilienė su talkininkėmis).

Ir kaip greit praėjo ta nuostabi popietė ir vakaras, kuris paliko atsilankiusiems neužmirštamą įspūdį! Jokie žodžiai negali perduoti tos nuotaikos, kada drauge labai graudu ir gera, kad galime išgirsti net tik dainas, bet pamatyti ir jų dainininkus iš tų heroikių kovos metų už Lietuvos gyvybę ir laisvę.

Aldona Šmulskienė

SKELBIAME „DRAUGO“ PRENUMERATORIŲ VAJŲ

JAV LB Kultūros taryba su Lietuvių fondo pagalba, įvertindama periodinės lietuviškos spaudos svarbą užsienio lietuvių tautinės savimonės palaikymui ir naujų visuomenės narių pritraukimui bei apjungimui, skelbia 1996 m. Spaudos vajų.

Savo ruožtu, „Draugo“ administracija bei redakcija, įvertindama Kultūros tarybos bei Lietuvių fondo paramą lietuvių periodinei spaudai, skelbia naujų prenumeratorių vajų. Vajaus sąlygos yra tokios:

- terminas – nuo š.m. rugpjūčio 1 d. iki 1997 m. sausio 1 d.;
- metinis prenumeratorio mokestis už naują prenumeratorių yra 65 dol. JAV LB Kultūros taryba ir Lietuvių fondas prie kiekvienos naujos prenumeratoriaus „Draugui“ prisidės su 20 dol., „Draugo“ administracija kiekvienai daro 10 dol. nuolaidą.

Prašome užpildyti šią spausdinamą formą ir kartu su čekiu atsiųsti „Draugui“. Čekių rašyti „Draugo“ vardu.

JAV LB Kultūros tarybos Spaudos vajus

Siunčiu atpigintos prenumeratorio mokestį \$ — metams
Priedu auką „Draugui“ \$ —
iš viso \$ —
Vardas _____ Pavardė _____
Adresas _____

Prašau prenumeratorio užsakymą su čekiu siųsti:

Draugas
4545 W. 63rd Street
Chicago, IL 60629

Administratorius